

Ons verkiezingsprogramma voor de
gemeenteraadsverkiezingen van 2022

Sociaal Natuurlijk Links

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Wonen.....	4
Werk en inkomen.....	9
Zorg (WMO) en jeugdzorg	14
Armoede en schulden	20
Duurzaamheid.....	26
Onderwijs	31
Sport.....	35
Cultuur	36
Inclusie, emancipatie en integratie.....	37
Economie	39
Leefomgeving en Veiligheid.....	41
Dienstverlening en Participatie.....	45

Voorwoord

Voor je ligt het verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 van PvdA-GroenLinks Halderberge. Onze twee partijen slaan de handen in om in Halderberge als enige linkse partij op te komen voor de belangen van alle inwoners van Halderberge, niet alleen voor een kleine groep welgestelde mensen maar juist ook voor de mensen die het wat moeilijker hebben.

De crisis heeft laten zien dat er te veel verdeeldheid en ongelijkheid is in ons land. Een betaalbare woning, werken voor een fatsoenlijk salaris, het steuntje in de rug als je dat nodig hebt; het is voor veel mensen onzeker geworden en dat moet anders. Samen kunnen we dat.

Ook de klimaatcrisis kijken we niet van weg. De tijd van afwachten wat de landelijke overheid gaat doen is wat ons betreft voorbij. Grote problemen vooruitschuiven kost de lokale samenleving uiteindelijk alleen maar meer geld. We gaan samen Halderberge verduurzamen en we helpen hierbij onze inwoners en bedrijven.

Binnen het sociale domein valt er ook nog genoeg te doen. Onze jongeren hebben het zwaar gehad in coronatijd en lijken door landelijk beleid van de afgelopen jaren wel erg zware lasten voor hun kiezen te krijgen. Studieschulden, op jezelf gaan lijkt ver weg voor de meeste doordat er geen betaalbare woning te vinden is in zowel de huur als koopsector, onzekerheid door tijdelijke contracten, maar ook eenzaamheid en depressie komen relatief vaak voor onder jongeren om maar een paar voorbeelden te noemen. Onze ouderen moeten langer zelfstandig blijven wonen, waarbij een groot beroep gedaan wordt op zelfredzaamheid maar ook op hun sociale netwerk. Tegelijkertijd willen we wel dat ze naar duurder appartementen verhuizen. Ook eenzaamheid is een groot probleem onder onze ouderen en het rijksbeleid op de pensioenen en AOW-uitkeringen zorgt voor achteruitgang in inkomen terwijl de lasten maar blijven stijgen.

Veel van deze zaken vergen landelijke maatregelen en wetgeving. Tegelijkertijd zijn er veel aspecten, die je nu al lokaal kan regelen en oplossen. Alleen ligt het geld bij gemeenten niet op de plank. Al voor de coronacrisis stonden de gemeentelijke financiën door o.a. de oplopende tekorten op het sociaal domein en het uitblijven van structurele middelen onder druk. Ook de grote investeringen die zijn gedaan de afgelopen periode drukken de komende jaren flink op de begroting van de gemeente Halderberge.

Daardoor is de neiging om in de reflex van heel hard bezuinigen te raken groot. Dat zou onverstandig zijn. Met een dergelijke reactie vergroot je de ongelijkheid alleen maar. Juist nu is het belangrijk om vast te houden aan onze waarden en wij lopen daarbij niet weg voor de moeilijke keuzes. Wij kiezen voor bestaanszekerheid, vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en duurzaamheid. In ons verkiezingsprogramma kunt u lezen wat wij gaan doen zodat we samen voor een eerlijker, socialer en duurzamer Halderberge kunnen zorgen!

Namens PvdA-GroenLinks Halderberge,

Claudia van Domburgh, lijsttrekker.

Wonen

Wonen is een recht geen privilege

Iedereen moet fatsoenlijk en veilig kunnen wonen. Dit is niet alleen voorbehouden aan mensen met een dikke portemonnee. Er is landelijk een groot tekort aan woningen. Vooral sociale huurwoningen voor jongeren en senioren en koop en huurwoningen voor de starters en middeninkomens. In Halderberge worden de laatste paar jaar voornamelijk koopwoningen gebouwd in het hogere segment. Dat is vooral goed voor mensen met een dikke portemonnee en de projectontwikkelaars. Dit moet anders.

De krapte op de woningmarkt zorgt er mede voor dat ook mensen uit andere gemeenten, zelfs andere provincies naar Halderberge verhuizen, dat is begrijpelijk. Maar ook daardoor hebben onze jongeren, starters en ouderen weinig kans op een betaalbare woning in Halderberge. Dus ook hier moeten er sociale huurwoningen voor jongeren en senioren en koop en huurwoningen voor starters en middeninkomen gebouwd worden. Hier zetten we ons voor in.

Voor iedereen een gasloze en verduurzaamde woning

Alle woningen die gebouwd gaan worden in onze gemeente moeten zoveel mogelijk duurzaam en in ieder geval van het gas af. Niet alleen nieuwbouw maar ook panden die omgebouwd worden naar woningen.

Voor (bestaande)koopwoningen gaan we de duurzaamheidslening terug in het leven roepen. Daarnaast gaat de gemeente duidelijk in kaart brengen welke subsidiemogelijkheden er bestaan en hoe men hiervoor in aanmerking kan komen, zodat onze inwoners hier optimaal van kunnen profiteren.

Woningcorporaties, in ieder geval in Halderberge, hebben de verduurzamingen van de bestaande woningen al in gang gezet. Hierover blijven we met hen in gesprek.

Speciale aandacht jongeren op de woningmarkt

Jongeren hebben de slechtste kans op een woning in de huidige woningmarkt. Zowel als het gaat om starterswoningen als om sociale huurwoningen. Wij vinden dat hier in Halderberge veel te weinig aandacht voor is en er dus ook te weinig woningen beschikbaar zijn voor onze jongeren. Omdat wij graag willen dat onze jongeren in onze gemeente kunnen blijven wonen of terug kunnen komen na hun studie, moeten we dus wel woningen voor ze hebben. Wij gaan ons daarom inzetten om meer betaalbare woningen/appartementen te bouwen in de sociale huursector en starterswoningen/appartementen in de goedkopere koopsector voor jongeren en starters. Daarnaast moet de starterslening z.s.m. weer worden ingesteld.

Senioren op de woningmarkt

Er is veel aandacht voor onze senioren en terecht, ook bij ons. Toch worden er veel te weinig betaalbare seniorenwoningen gebouwd in Halderberge. De doorstroming die er op gang zou komen komt maar niet omdat ouderen niet verhuizen naar vaak veel duurdere seniorenwoningen. Daarom zetten wij ons in voor meer betaalbare seniorenwoningen/appartementen zodat wonen ook voor onze ouderen betaalbaar blijft. Daarbij zullen we alle mogelijkheden benutten om te zorgen dat onze ouderen die dat nodig hebben, (financieel) ondersteund worden bij een verhuizing.

Meer sociale en middeldure woningen

Onze keuzes

- ▶ Met actief grondbeleid stimuleren we de bouw van betaalbare huur- en koopwoningen en voorkomen we dat grond in handen valt van speculerende beleggers en projectontwikkelaars.
- ▶ We differentiëren in de grondprijzen. Voor de realisatie van sociale huurwoningen hanteren we een andere prijs (sociale grondprijs) dan voor de realisatie van dure koopwoningen van boven de NHG-grens.¹
- ▶ We zorgen ervoor dat marktpartijen tot sociale keuzes komen. Daarvoor zetten we lokale instrumenten als bestemmingsplannen, de structuurvisie (omgevingsvisie), woonvisie en de huisvestingsverordening in. Zo stellen we voorwaarden aan wat er voor wie in onze gemeente gebouwd wordt.
- ▶ We leggen in de prestatieafspraken met woningcorporaties vast hoeveel sociale huurwoningen er de komende jaren gebouwd gaan worden én stellen een tijdelijk verbod in op de verkoop van sociale huurwoningen aan anderen dan de zittende huurder. Hiermee voorkomen we dat er meer sociale huurwoningen verkocht worden dan er gebouwd worden en dat speculanten deze woningen opkopen om ze voor veel geld te verhuren of door te verkopen.
- ▶ Om de doorstroom van een- en tweepersoonshuishoudens uit eengezinswoningen te bevorderen krijgt deze groep voorrang bij de toewijzing van sociale huur en/of (nieuwe) middeldure appartementen. Met de projectontwikkelaar maken we de afspraak, dat nieuw opgeleverde appartementen een maand openstaan voor mensen die een grote woning willen verlaten.
- ▶ Jongeren en starters uit onze gemeente kunnen geen betaalbare (sociale) huurwoning vinden en vertrekken of blijven daarom langer thuis wonen. In de huisvestingsverordening leggen we daarom de voorrangsregels vast voor het toewijzen van sociale- en middeldure huur aan mensen met lokale binding.² Zij krijgen voorrang bij 30 % van de vrijgekomen en recent opgeleverde sociale huurwoningen en bij 30 % van de middeldure huurwoningen.
- ▶ We maken met de woningcorporatie afspraken om de groep mensen die in een 'te dure' woning woont en als gevolg onvoldoende huurtoeslag ontvangt te helpen. Zo kan deze groep naar een goedkopere woning verhuizen of in aanmerking komen voor een huurverlaging.
- ▶ Om speculatie met woningen te voorkomen voeren we bij nieuwbouwwoningen in onze gemeente een zelfbewoningsplicht van 2 jaar in. Hiermee voorkomen we dat koopwoningen worden verhuurd of worden doorverkocht voor de maximale winst.
- ▶ Om speculatie met woningen tegen te gaan voeren we bij nieuwbouwwoningen een anti-speculatiebeding van 5 jaar in.

¹ Voor 2022 ligt de NHG-grens op € 355.000.

² Zie www.instrumentbetaalbarevoorraad.nl/mra/beter-benutten-van-betaalbare-woningen/.

Een gedeelde gemeente

Een krachtige gemeente is een sociaal diverse gemeente, waarin alle inkomensgroepen zijn vertegenwoordigd. We waken ervoor, dat er door het gebrek aan betaalbare woningen geen plaats meer is voor inwoners met lage en middeninkomens en streven naar gemengde wijken.

Onze keuzes

- We streven naar wijken met een divers woningaanbod. In wijken met meer dan 40 % sociale huur bouwen we daarom een ander type woningen dan in wijken met minder dan 40 % sociale woningbouw.
- We voorkomen dat in de opkomende wijken de oorspronkelijke bewoners zich niet meer thuis voelen en er een te eenzijdige bevolkingsamenstelling ontstaat.

Een fijne en leefbare buurt

Onze keuzes

- We leggen in de prestatieafspraken met woningcorporaties heel nauwkeurig vast hoe met passend toewijzen wordt omgegaan. We voorkomen concentraties van bepaalde categorieën woningzoekenden in een buurt of appartementencomplex.
- Huurdersorganisaties en hun vertegenwoordiging zitten als volwaardige gesprekspartner aan tafel bij het maken van de prestatieafspraken met de woningcorporaties.
- Mensen met zware verslavings- en ggz-problematiek, die in een buurt en appartementencomplex voor veel overlast zorgen, vangen we op in speciaal daarvoor bedoelde woonvormen. Zo krijgt deze kwetsbare groep de zorg die nodig is en ontlasten we de buurt.
- In samenwerking met de woningcorporaties regelen we voor mensen, die uit beschermd wonen komen, goede huisvesting. Zo voorkomen we concentraties van deze groep in bepaalde wijken.
- In kwetsbare wijken met veel sociale problematiek investeren we extra in het welzijnswerk.

Woningen voor specifieke groepen

De overspannen woningmarkt maakt het voor starters en huishoudens met lagere en middeninkomens vaak onmogelijk een huis te vinden. Tegelijkertijd zijn deze groepen essentieel voor de veerkracht in de samenleving.

Onze keuzes

- We stimuleren de doorstroom van ouderen uit eengezinswoningen. Hiervoor bouwen we in onze gemeente levensloopbestendige en gelijkvloerse appartementencomplexen.

- ▶ In deze gebouwen zorgen we voor ontmoetingsplekken en zorgvoorzieningen om eenzaamheid te bestrijden en passende zorg te organiseren. Deze woningen realiseren we samen met zorgverzekeraars en woningbouwcorporaties.
- ▶ We geven via onze huisvestingsverordening bij 30% van de vrijkomende huurwoningen voorrang aan jongeren, starters (met een lokale binding).
- ▶ We dragen zorg voor woonvoorzieningen voor jongeren, die ambulante begeleiding nodig hebben, zodat ook zij dicht bij hun ouders en in hun bekende omgeving kunnen blijven wonen.

Misbruik aanpakken

Onze keuzes

- ▶ Woonfraude pakken we aan door actief te gaan handhaven op huisvestingsvergunningen.
- ▶ Arbeidsmigranten worden vaak tegen enorme huren in erbarmelijke omstandigheden gehuisvest, terwijl werkgevers en uitzendbureaus enorme winsten opstrijken. In onze gemeente zorgen we ervoor dat dit misbruik stopt, maken we met werkgevers en uitzendbureaus bindende afspraken over fatsoenlijke huisvesting en gaan we waar nodig over tot strikte handhaving en bestraffen we malafide verhuurders.
- ▶ We maken maximaal gebruik van de instrumenten op het gebied van wonen, zoals de zelfbewoningsplicht, anti-verkameringsregels en de huisvestingsverordening.
- ▶ We vinden het onverteerbaar, dat vermogende mensen, die zelf een woning bezitten en tegen hoge huur verhuren, in een sociale huurwoning wonen en deze bezet houden. Daarom willen we dat woningcorporaties bij de toewijzing niet alleen naar inkomens mogen kijken, maar ook naar de inkomsten uit bezit. Onze gemeente maakt zich hard voor de wetswijziging die hiervoor nodig is.

Een fatsoenlijke, betaalbare en duurzame woning

Om de klimaatdoelstellingen te halen is de verduurzaming van woningen belangrijk. Door woningen te isoleren neemt het energiegebruik en de CO₂-uitstoot af en krijgen inwoners een lagere energierekening (zie ook hoofdstuk **Duurzaamheid**).

Onze keuzes

- ▶ In de prestatieafspraken maken we met woningcorporaties afspraken over de verduurzaming van de bestaande woningen (aantallen, termijnen en niveaus).
- ▶ Met subsidies voor het verduurzamen van woningen zorgen we ervoor, dat al onze inwoners en niet alleen die met hoge inkomens de overgang naar duurzame energie en energiezuinige woningen kunnen maken.

- Bij het verduurzamen van bestaande woningen is het belangrijk om een realistische kosten-baten analyse te maken. Negentiende -eeuwse arbeidswoningen isoleren is verstandig en haalbaar, maar nul op de meter in zulke woningen realiseren is dat niet.
- Samenwerking is bij deze enorme opgave belangrijk. Als een corporatie in een wijk gaat verduurzamen, maken we de afspraak dat zij alle in die wijk liggende koopwoningen benaderen met een aanbod om mee te doen. Zo kan de een hele wijk samen besparen.
- Onze gemeente kent veel woningen met een grote historische waarde. We vinden het belangrijk dat ook de generaties na ons hiervan kunnen genieten, maar beseffen tegelijkertijd dat huiseigenaren vaak met heel veel - soms tegenstrijdige - eisen over het onderhoud en de verduurzaming worden geconfronteerd. Daarom zorgen we voor beleid, waarbij de cultuurhistorische waarde wordt beschermd én inwoners ontlast worden met minder regedruk en toch hun woning kunnen verduurzamen.
- Wij passen het idee van natuurinclusief bouwen en ontwerpen toe om gezonde en aantrekkelijke dorpen te creëren, die voor alle gebruikers een prettige leefomgeving zijn.³
- We stimuleren groene gevels, groene daken en bomen in de straat.
- Woningplitsen van grote leegstaande boerderijen en bedrijven kan een uitkomst voor het huisvesten van meerdere generaties gezinnen of woongroepen bieden.
- Om onze dorpen levendig en voorzieningen in stand te houden, willen we het bouwen aan de randen en in het buitengebied bij al bestaande woningclusters mogelijk maken, tenzij de natuur onherstelbare schade oploopt.
- We willen leegstand voorkomen. Leegstaande bedrijfspanden, schimmige schuren en stallen hebben een aantrekkingskracht op verkeerde investeerders. In het kader van de aanpak van ondermijning en drugslabs is het transformeren van deze panden naar woningen een oplossing. We willen meer experimenteerruimte hiervoor.
- We hanteren hierbij wel de uitgangspunten van betaalbaarheid en toegankelijkheid om te voorkomen dat ook hier de grond zo duur wordt dat er geen goedkope woningbouw gerealiseerd kan worden.

³ Zie www.bouwnatuurinclusief.nl/.

Werk en inkomen

De menselijke maat terug

We gaan in de basis altijd uit van vertrouwen en de mogelijkheden van mensen. Niet de onmogelijkheden. We helpen iedereen die kan werken aan een baan en gebruiken daarbij de mogelijkheden die er zijn om mensen ook echt duurzaam aan een baan te helpen. Bijvoorbeeld door scholing/omscholing passend bij de wensen en mogelijkheden van de persoon. Mensen die door een ziekte en of beperking (tijdelijk) echt niet kunnen werken, helpen we met een zonvolle dagbesteding. Indien nodig wordt er ook gekeken of er bijvoorbeeld financiële problemen zijn of zijn te verwachten en wordt daarbij direct hulp geboden door de gemeente. Mensen die echt hulp nodig hebben met een inkomensvoorziening, kunnen op ons rekenen. Mensen die frauderen zullen we echter ook aanpakken, bijvoorbeeld mensen die een bijstandsuitkering krijgen, maar (deels) in het zwart werken. Hier zullen we binnen de wettelijke kaders regels voor opstellen. Ook zullen we ruimhartig omgaan met financiële hulp vanuit familie/vrienden. Ook hier zullen we nadere regels voor opstellen.

Onze keuzes

- Iedereen heeft recht op werk.
- Als iemand om welke reden dan ook niet de stap naar betaald werk kan zetten, is het streven dat ook hij of zij naar eigen vermogen zo ver mogelijk op de participatieladder komt.
- Arbeidsmatige dagbesteding is een opstap naar de ladder naar regulier betaald werk. Zodra er productie wordt gemaakt, hoort er een eerlijke beloning tegenover te staan.
- We zetten arbeidsmatige dagbesteding om naar Nieuwe Beschut(te) Werk(plekken).
- We vinden vrijwilligerswerk zeer waardevol, maar geen volwaardig alternatief voor betaald werk. Onder het motto 'vrijwilligerswerk is ook goed genoeg' zijn veel mensen in de steek gelaten. Dit is niet wat we willen.
- Als mensen in een participatie/re-integratietraject zitten, hebben we aandacht voor achterliggende problematiek, zoals schulden, scheiding en mentale problematiek. We lossen deze problemen eerst op, zodat deze mensen met een gerust hart aan het werk kunnen.
- We vinden het belangrijk om samen met mensen te ontdekken, waar hun kansen en talenten liggen en wat de belemmeringen zijn om daar gebruik van te kunnen maken.
- Om mensen perspectief te bieden willen we in onze gemeente maximaal gebruik maken van de mogelijkheden van de Participatiewet. Dit doen we door mensen, die buiten de regels vallen (tijdelijk) te helpen aan voldoende inkomen en door gebruik te maken van de mogelijkheid om verplichtingen, die de wet mensen oplegt, (tijdelijk) buiten werking te stellen als dat mensen in hun individuele situatie helpt.
- We willen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk helpen én aan het werk houden. Daar is samenwerking tussen gemeenten, zorgorganisaties, onderwijs en werkgevers voor nodig.

► Werkgevers laten we zien wat ze voor hun medewerkers kunnen betekenen in het kader van zaken als laaggeletterdheid, schulden- en armoedeproblematiek en waar ze daarvoor terecht kunnen. De gemeente gaat werkgevers beter ondersteunen bij het arbeidsfit houden van hun medewerkers.

Van uitkering naar werk

Iedereen heeft recht op onze hulp om weer aan de slag te komen. Uit onderzoek van de SER weten we dat contact en hulp in overgangssituaties (van werk naar WW en van WW naar bijstand) het meest doeltreffend is. 'Eigen regie' is te vaak synoniem geworden voor 'red jezelf'. Mensen, die (tijdelijk) ondersteuning nodig hebben, worden te vaak vanuit wantrouwen benaderd. En dat terwijl we weten dat 'eigen regie' niet werkt en een benadering vanuit vertrouwen beter werkt. Als je mensen het helemaal zelf laat doen (zonder ondersteuning) neemt de kans op werk niet toe, terwijl gezondheid en welbevinden wel minder worden.

Aandacht is net als solidariteit en naast de mensen staan belangrijk. Mensen zijn in de regel niet uit vrije wil aangewezen op de bijstand. Vaak is het een gevolg van pech en zijn belangrijke levensgebeurtenissen, zoals een scheiding, rouw of de coronacrisis mede aanleiding hiervoor. Juist daarom is stress-sensitiviteit in de benadering van bijstandsgerechtigden belangrijk. Het kan niet meer zo zijn, dat mensen die een uitkering ontvangen, jarenlang niets horen van de gemeente. Als overheid moet je handelen vanuit vertrouwen en die vertrouwensrelatie moet je opbouwen.

Onze keuzes

- We hebben contact met iedereen die geen werk heeft. We wachten niet meer tot de formele overgang van WW naar de bijstand, maar hebben al ruim daarvoor een gesprek.
- Onze gemeente heeft een verantwoordelijkheid richting de meest kwetsbare inwoners. We willen niet alleen dat mensen rond kunnen komen van een uitkering, maar dat ze kunnen meedoen aan de samenleving.
- Wij houden contact met de mensen, die tijdens de coronacrisis een TOZO-aanvraag hebben gedaan.
- Veel mensen, die gebruik moesten maken van de TOZO-regelingen, waren werkzaam in sectoren, die het hardst zijn getroffen. Veel van hen zijn vaak in de vorige crisis al gedwongen zzp'er geworden. Nu zijn ze als onderdeel van de flexibele schil weer het eerste slachtoffer van de crisis. Tegelijkertijd zien we sectoren die kampen met een tekort aan mensen, zoals het onderwijs, de zorg en de techniek. Als gemeente kunnen en willen we hierin het verschil maken. We zorgen er met bij-, her- of omscholing voor dat deze mensen in de sectoren met veel arbeidsplaatsen terecht kunnen.
- We kiezen voor wederkerigheid gebaseerd op menselijke waardigheid en gelijkwaardigheid. Daarom nemen we afstand van de wederkerigheid van de verplichte tegenprestatie en het spreekwoordelijke papier prikken.
- Mensen vragen een uitkering aan, omdat het niet is gelukt om betaald werk te vinden. Voor deze mensen is het vaak niet mogelijk om op eigen kracht wel een betaalde baan te vinden. Zonder hulp en begeleiding creëer je als gemeente je eigen granieten bestand. We gaan dat voorkomen.

- We moeten de positie van mensen in de bijstand versterken en hun zeggenschap vergroten, zodat hulp en ondersteuning opgeëist kunnen worden.
- Er komt een einde aan de cultuur van wantrouwen in de bijstand. De bijstand is geen moeras van sancties, formuleren en verplichtingen maar een springplank naar meedoen in de samenleving.
- Voor de mensen, die de sprong naar werk maken, is er altijd een terugvaloptie als het om de een of andere reden niet lukt.
- Mensen, die vanuit een uitkering (deels) aan het werk gaan, gaan er financieel op vooruit en krijgen recht op begeleiding, inclusief financiële coaching.

Nieuw beschut en sociale ontwikkelbedrijven

De Participatiewet is geen succes. De toegang tot nieuw beschut werk is moeilijk, de positie van jongeren na het praktijkonderwijs zorgelijk en bovendien zijn er vaak wachtlijsten. Voor de PvdA-GroenLinks Halderberge is dat onacceptabel. Jonggehandicapten met arbeidsvermogen hebben onder de werking van de Participatiewet een grotere kans op werk maar hun inkomen is wel gedaald. Arbeidsgehandicapten hebben een kleinere kans op werk gekregen en als er werk is, is dit vaker tijdelijk. Ook dit is niet acceptabel. We staan voor deze mensen.

Onze keuzes

- Voor Nieuw Beschut Werk is er vaak sprake van een wachtlijst. Het is wettelijk verplicht om mensen op de wachtlijst een activeringstraject aan te bieden. Een dergelijk traject moet perspectief kunnen bieden op een echte baan. We vinden dat we hierin niet mogen verzaken.
- Waar nodig helpen we mensen door het woud van regels en instanties heen om in aanmerking te komen voor een indicatie voor beschut werk. De gemeente werkt hierin mee en niet tegen.
- We vergeten de mensen, die nu geen uitkering ontvangen (nuggers), niet. In de Participatiewet is deze groep vaak buiten beeld geraakt. Dit is ten onrechte. Ook deze groep heeft een afstand tot de arbeidsmarkt. Denk maar aan alleenstaande ouders, die een aantal jaren niet hebben gewerkt om voor de kinderen te zorgen, of mensen die langdurig ziek zijn geweest. Om hen weer volop te laten meedoen is contact belangrijk, daarom leggen we dat contact.
- Sociale ontwikkelbedrijven bieden ook aan mensen met een arbeidsbeperking een baan. Deze bedrijven bieden passend en duurzaam werk, én de mogelijkheid voor mensen om zich te ontwikkelen. Sociale ontwikkelbedrijven zijn een springplank naar werk in het bedrijfsleven, maar ook een vangnet voor als dat even niet lukt.
- Sociale ondernemingen, die mensen met een afstand op de arbeidsmarkt in dienst nemen, willen we belonen. Deze ondernemingen steken hun nek uit, lopen extra risico en zijn meer tijd kwijt aan het inwerken en de begeleiding.

- ▶ We maken gebruik van de infrastructuur van de sociale werkvoorzieningen om mensen goed te kunnen begeleiden die al dan niet met behulp van een loonkostensubsidie gaan re-integreren. De sociale werkvoorzieningen hebben de kennis en ervaring voor deze begeleiding in huis.
- ▶ De kennis en ervaring van sociale werkvoorzieningen over begeleiding benutten we ook bij inburgeringsprogramma's.

Kansen voor de jeugd

Onze keuzes

- ▶ We maken ons zorgen over de jongeren in het praktijk- (pro) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Goede begeleiding is noodzakelijk om te voorkomen, dat deze jongeren na het afronden van hun school uit zicht raken (zie ook hoofdstuk **Onderwijs**).
- ▶ We willen dat de gemeente al twee jaar voor het afronden van hun school contact opneemt met leerlingen om te kijken wat ze willen en kunnen.
- ▶ Samen met de scholen en leerplichtambtenaren ontwikkelen we een sluitende aanpak voor jongeren tot 27 jaar.
- ▶ We willen dat jongeren van de pro- en vso-scholen een baangarantie krijgen. Deze jongeren hebben vaak een indicatie. Analooq aan het creëren van basisbanen kan de gemeente hierin het voortouw nemen. Zo zorgen we ervoor dat kwetsbare jongeren aan het werk gaan in plaats van thuis komen te zitten.
- ▶ Als pro- en vso-leerlingen, die nog bij hun ouders wonen, de school verlaten, maar geen baan vinden, krijgen ze geen uitkering. Dit is landelijk beleid, waar we als gemeente aan gebonden zijn. Onze gemeente houdt deze jongeren wel in het vizier en biedt ondersteuning bij het vinden van werk.
- ▶ Zodra dit landelijk wettelijk mogelijk wordt, schaffen we de zoekperiode van vier weken bij de aanvraag voor een uitkering voor deze jongeren af. Het is absurd, dat ze een maand moeten wachten, dan pas een aanvraag mogen doen en vervolgens pas acht weken later een uitkering krijgen.
- ▶ We vinden, dat de kostendelersnorm moet worden geschrapt en zullen dat als gemeente via de VNG actief richting Rijksoverheid aangeven.
- ▶ We onderzoeken hoe jongeren ook een vrijwilligersvergoeding kunnen krijgen en bij kunnen verdienen in de bijstand.
- ▶ We maken afspraken met kennis- en opleidingsinstellingen om jongeren te kunnen opleiden voor de ambachten en het werk van morgen.
- ▶ Om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren brengen we onderwijs en werkgevers/ ondernemers met elkaar in contact.
- ▶ We zorgen voor voldoende stageplekken voor jongeren op alle niveaus. De beroepsbegeleidende leerweg (BBL) is hierbij een extra aandachtspunt.

► We vinden dat stageplekken er zijn om leerlingen te laten leren. Stagiaires zijn geen goedkope arbeidskrachten.

Kansen voor arbeidsmigranten en statushouders

Onze keuzes

► We willen dat arbeidsmigranten hun werk kunnen doen in goede omstandigheden en tegen een volwaardig loon. Voor werkgevers blijft het voordeliger om arbeidsmigranten in te zetten, ondanks dat hetzelfde minimumloon geldt. Dit komt, omdat zij 25% van het loon in natura mogen uitkeren (bijvoorbeeld in de vorm van huisvesting of ziektekosten). Deze uitkering in natura is een ongewenste vorm van koppelverkoop en gedwongen winkelnering. Daarom zetten we bijvoorbeeld in op meer toezicht en handhaving van woonomstandigheden. Samen met de inspectie SZW handhaven we op arbeidsomstandigheden en een gelijk en volwaardig loon.

► We zetten in op keurmerken voor loon- en arbeidsvoorwaarden, vergelijkbaar met het SNF-keurmerk voor huisvesting.¹

► Nieuwkomers vangen we op. De nieuwe inburgeringswet, waardoor onze gemeente verantwoordelijk wordt voor de inburgering, biedt kansen. Hiermee kunnen we voorkomen dat nieuwe inwoners linea recta naar de bijstand gaan. Het zo snel mogelijk aan het werk gaan van statushouders maken we tot een belangrijk onderdeel van het opvangbeleid (zie ook hoofdstuk **Inclusie, emancipatie en integratie**).

► We ontwikkelen leer-werktrajecten met statushouders in de zorg en techniek, waarbij werk en taal gecombineerd worden. De voordelen zijn groot: een betere taalbeheersing en uitstroom uit de bijstand. Uit praktijkvoorbeelden blijkt al dat het hier vaak gaat om duurzame uitstroom.

¹ Zie www.normeringflexwonen.nl/.

Zorg (WMO) en jeugdzorg

De gemeente is verantwoordelijk voor de WMO- en de jeugdzorg. Deze taken zijn in 2015 naar de gemeente gegaan, maar helaas is dat niet met voldoende budget gebeurd.¹ Hoe we daar lokaal mee omgaan, is een politieke keuze. PvdA-GroenLinks Halderberge vindt dat het beperkte budget nooit een belemmering mag zijn om de zorg te leveren die iemand nodig heeft. Iedereen moet daarop kunnen rekenen. Als je ziek bent of iemand in je omgeving dat is, heb je hulp nodig en is al het andere onbelangrijk. Dan wil je erop kunnen rekenen dat jij of je naasten de juiste zorg, aandacht en liefde krijgen. Niet op basis van wie je bent, maar op basis van wat je nodig hebt. Niet de markt, maar de mens staat centraal. Daarom praten we ook niet over stelselwijzigingen, maar over hoe we de zorg zo goed mogelijk kunnen organiseren in onze gemeente.

- **Jeugdzorg op orde**

Alle kinderen en jongeren krijgen de zorg die ze nodig hebben. De wachtlijsten bij de gemeenten worden opgelost en iedereen die een aanmelding doet krijgt altijd binnen 2 werkdagen iemand te spreken. Daarnaast moet er een 24 uren bereikbaarheidsdienst zijn voor noodgevallen/calamiteiten. We hebben ook speciale aandacht voor problemen ontstaan of verergerd door coronamaatregelen zoals bijvoorbeeld eenzaamheid en depressie.

We gaan zorgen dat de gemeente de regie pakt, daadwerkelijk contact heeft met de jongere of zijn of haar ouders/verzorgers, ook als er een of meerdere andere (professionele) partijen de zorg en/of hulp leveren en ook heeft deze persoon contact met de andere partijen, zodat we echt kunnen zorgen dat de juiste hulp/ondersteuning wordt gegeven.

- **WMO-hulp en/of ondersteuning voor wie dat nodig heeft**

Iedere inwoner die hulp of ondersteuning nodig heeft krijgt dit. We zorgen dat er geen wachtlijsten zijn. De gemeente denkt mee in mogelijkheden, niet in onmogelijkheden. We voeren geen ontmoedigingsbeleid, maar denken oprecht mee, met iedereen. Zorg op maat en ook bij calamiteiten zorgen we dat de benodigde zorg goed en snel geregeld wordt. Ook hier moet er voor noodsituaties/calamiteiten een 24 uren bereikbaarheidsdienst zijn.

Samen met jeugdwerk en jongeren stellen we doelen op en evalueren we deze periodiek, zodat we inzicht krijgen en kunnen bijstellen waar nodig.

De mens centraal en iedereen telt mee

Onze keuzes

¹ Bij de decentralisatie van de WMO, jeugdzorg en Participatiewet zijn taken gedecentraliseerd met fikse kortingen. Deze budgetten zijn in de jaren erna toen het financieel weer beter ging met Nederland niet gerepareerd. Hierdoor zijn de financiële risico's van het Rijk naar de gemeenten overgeheveld. Gemeenten zijn slecht in staat deze te dragen.

- Zorg moet beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar zijn. De menselijke maat is daarbij belangrijk. We denken niet vanuit het stelsel, maar vanuit wat iemand nodig heeft.
- Als gezinnen zorg nodig hebben, is het belangrijk dat het gezin perspectief krijgt om uiteindelijk zichzelf weer te kunnen redden.
- De overheid kan niet alleen voor zorg en welzijn zorgen. Daarbij zijn andere partners nodig: het buurthuis, de school, de bibliotheek, de sportverenigingen. Partners waarmee je de sociale netwerken in het dorp kan versterken.
- Inwoners moeten ruimte voelen om zorg te vragen als het nodig is. Als de middelen schaars zijn is het aan de gemeente om te kiezen voor de mensen die het meest kwetsbaar zijn.
- Het moet voor elke inwoner duidelijk zijn, waar je met je zorgvraag terecht kunt. Daarom organiseren we de toegang zo eenvoudig en dichtbij mogelijk.
- We doen er alles aan om met zorgmijders in contact te komen. Onze mensen in de dorpen leggen actief contact met inwoners en wachten niet tot het laatste moment om te ondersteunen.
- Veel mensen, die lange tijd zorg nodig hebben, zoals mensen met psychische klachten, verliezen hun maatschappelijke relaties. Naast medische zorg en medicatie bieden we daarom ondersteuning op het gebied van welzijn en werk. We noemen dit het maatschappelijk herstel.
- In alle vormen van ondersteuning, toegang tot voorzieningen, regelingen en communicatie houden we rekening met laaggeletterden.

Toegang en betaalbaarheid

De dikte van je portemonnee mag nooit een obstakel zijn als je naar de dokter of het ziekenhuis moet. Toch is dat nu voor veel mensen het geval. Uit onderzoek blijkt dat een op de tien Nederlanders nu zorg mijdt of uitstelt om het eigen risico uit te sparen. Dat moet anders. Als PvdA-GroenLinks Halderberge willen we de solidariteit terug in onze zorg.

Maar voorlopig lijkt het de andere kant op te gaan. In de maatschappelijke ondersteuning (WMO) geldt sinds 2019 een vast abonnementstarief voor de eigen bijdrage van WMO-zorg zoals de huishoudelijke hulp. Voor iedereen, onafhankelijk van de hoogte van het inkomen of de samenstelling van het huishouden, lag dat bedrag in 2020 op € 19,- per vier weken. Bij het abonnementstarief is sprake van omgekeerde solidariteit: mensen meteen dikke portemonnee maken nu gebruik van regelingen, die zij voorheen prima zelf konden betalen, terwijl we als gemeente opdraaien voor deze extra kosten en daarmee de zorg van mensen, die het echt nodig hebben in gevaar komt. Ook dat moet anders.

Onze keuzes

- Onze gemeente neemt de vrijheid om op zoek te gaan naar manieren om de omgekeerde solidariteit van het abonnementstarief in de WMO te keren.
- Mensen wonen zo lang mogelijk thuis in hun eigen dorp. Tegelijkertijd zien we dat bij ouderen eenzaamheid en dementie vaker voorkomen. Het bestrijden van eenzaamheid zien we als onze

maatschappelijke opgave: liever elke week iemand, die langs gaat bij kwetsbare ouderen om te vragen hoe het gaat en wat er nodig is, dan dat we alles vertalen in het maximaantal uren huishoudelijke hulp.

- We nemen met onze partners het initiatief voor een lokale alliantie tegen eenzaamheid. Daarvoor leggen we huisbezoeken af en zorgen we voor voldoende ontmoetingsplekken in de wijk/het dorp.
- Liefdevolle zorg zit in een goede relatie van mensen met zorg- en hulpverleners. Elke keer als die relaties verbroken worden door weer een aanbesteding, bemoeilijkt de gemeente de liefdevolle zorg. We koppelen zorg- en hulpverleners daarom aan de mensen, die hulp nodig hebben en streven daarmee na dat zorgrelaties zich zo goed mogelijk ontwikkelen. Om dat te bewerkstelligen werken we zoveel mogelijk met langdurige overeenkomsten/subsidies.
- Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid mogen geen reden zijn om hulp te weigeren. Tegelijkertijd nemen we afstand van de tendens van medicalisering en problematisering. Opvoeden en opgroeien gaan gepaard met risico's en met vallen en weer opstaan. Dingen die bij het normale leven horen, laten we ook daar. Opvoedingsondersteuning en jeugdzorg zien we in elkaars verlengde, maar niet als elkaars gelijke.
- Het budget mag nooit een belemmering zijn om de zorg te leveren die nodig is.
- We zetten ons in voor bereikbare ziekenhuiszorg en het behoud van regionale ziekenhuizen. Dit kunnen we niet alleen als gemeente. Daarom zoeken we de samenwerking met zorgverzekeraars. Deze samenwerking start vandaag al en niet pas als sluiting dreigt.
- De 15 minuten norm voor de aanrijtijd van ambulances wordt te vaak overschreden. Om dat in de toekomst terug te dringen zetten we ons in voor de optimale spreiding en beschikbaarheid van de ambulancestandplaatsen.

Preventie

Onze keuzes

- Jeugdwerkers hebben een belangrijke signalerende rol, doordat zij laagdrempelig het gesprek aangaan met jongeren en jongeren bij bijvoorbeeld een potje voetbal hun verhaal kunnen doen. Deze manier van werken vanuit een laagdrempelige vertrouwensrelatie speelt een belangrijke rol in het voorkomen van zwaardere zorg voor jongeren.
- Lichte hulpverlening, zoals opvoedingsvragen, hulp bij het invullen van formulieren of de aanpak van lichte vormen van dyslexie, hoort niet in zorgaanbiedersland en halen we eruit. In plaats daarvan zorgen we voor plekken waar mensen laagdrempelig heen kunnen.
- We onderkennen dat het vergroten van de zelfredzaamheid niet dé oplossing voor alles is, maar het wel kan helpen bij het vergroten van het zelfvertrouwen en zelfbewustzijn.

Marktwerking en aanbestedingen

Onze keuzes

- ▶ De marktwerking in de zorg dringen we terug door het aantal zorgaanbieders te beperken. Hiermee willen we de kwaliteit van de zorg verbeteren.
- ▶ Zorgcowboys pakken we hard aan.
- ▶ Hoofd- en onderaannemerschap maken het hele systeem ondoorzichtig. Enerzijds zitten er veel cowboys bij de onderaannemers, anderzijds worden onderaannemers uitgebuit. Het kan niet zo zijn, dat onze gemeente dure zorg inkoopt bij de hoofdaannemer en dat deze vervolgens de winst in zijn eigen zak steekt door goedkoop in te kopen bij een onderaannemer.

Wonen en zorg

PvdA-GroenLinks Halderberge kiest voor gemengde wijken. Om mensen zo lang mogelijk zelfstandig en in hun eigen huis te kunnen laten wonen, zijn er voorzieningen nodig die daarbij helpen. Tegelijkertijd is de woningnood groot. De afbouw van beschermd wonen en de jeugdhulp binnen instellingen (waar jongeren wonen) komt wat dat betreft op een ongelukkig moment. Er zijn onvoldoende woningen voor deze doelgroep (zie ook het hoofdstuk **Wonen**). We streven naar voldoende betaalbare woningen in gemengde wijken, waar draagkrachten -last in evenwicht zijn.

Onze keuzes

- ▶ We zijn voor inclusieve wijken en vinden, dat ervoor iedereen een plek is in de gemeente, maar daar horen wel randvoorwaarden bij. Werken met ervaringsdeskundigen en de aanwezigheid van ggz-expertise zijn voorbeelden van die randvoorwaarden.
- ▶ Om wonen en zorg te verbinden smeden we coalities met kernpartners, zoals de woningcorporaties, ggz-en andere hulpverlenende instellingen.
- ▶ We richten onze dorpen zo in dat er plekken zijn voor ontmoetingen met zorg op maat.
- ▶ We verbinden het maatschappelijk werk met plekken, waar mensen graag komen, zoals het buurthuis, de bibliotheek, de buurt winkel en de koffiehoeke van de supermarkt.
- ▶ Voor bepaalde groepen, zoals mensen met Alzheimer, zijn goede woon-zorgconcepten nodig. We zoeken hiervoor de verbinding, in activiteiten en doelgroepen.
- ▶ We investeren in programma's, waarmee mensen in deze levensfase leren omgaan met eenzaamheid. Eenzaamheid is geen ziekte. Mensen kunnen lang bijdragen aan de maatschappij, maar soms is daarbij professionele ondersteuning nodig en moeten mensen hiertoe worden uitgenodigd.

- ▶ We investeren meer in respijtzorg, zodat familieleden en partners die zorgtaken hebben toch even op vakantie kunnen en even op adem kunnen komen. De financiering hiervan is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, zorgverzekeraar en het zorgkantoor.
- ▶ We richten een taskforce ouderenhuisvesting op. Deze inventariseert, waar de knelpunten zitten, waar ouderen terecht kunnen met vragen en waar ze hulp kunnen krijgen.

Mantelzorg

Onze samenleving kan niet zonder al die mensen die mantelzorg verlenen. Van groot naar klein en van er 24/7 voor iemand zijn tot af en toe een boodschap doen voor de buurman. Al die vormen van mantelzorg zijn onmisbaar voor de mensen die worden geholpen én voor ons als samenleving. Mensen steken vaak al hun energie, liefde en passie in hun zorg, maar tegelijkertijd kan intensieve mantelzorg ongelooflijk zwaar zijn. Daarom willen we hen ontlasten.

Onze keuzes

- ▶ We faciliteren lotgenotencontacten.
- ▶ We onderzoeken welke mantelzorgers extra ondersteuning nodig hebben en organiseren die dan ook.
- ▶ We maken respijtzorg mogelijk door in gezinshuizen standaard een aantal logeerkamers leeg te laten staan. Deze worden alleen gebruikt als er acute respijtzorg nodig is, zodat er direct plek is. Dit is cruciaal om het vol te kunnen houden. We maken hierover afspraken met het zorgkantoor.
- ▶ De logeerkamers in gezinshuizen gebruiken we ook voor jongeren, waar het thuis af en toe mis gaat. Zo creëren we rust en kan iedereen het weer een poosje aan.
- ▶ We zetten in op laagdrempelige opvoedondersteuning met steungezinnen, pleeggezinnen, gezinshuizen en pleeghuizen.
- ▶ Pleegouders zijn goud waard. We ondersteunen hen als dat nodig is en voorkomen zo dat pleegouders uitvallen. Zowel voor de ouders als voor de pleegkinderen is uitval namelijk verschrikkelijk.
- ▶ We richten ‘zorgbureaus voor ouderen’ in om mensen te helpen bij het vinden van de weg in ons ingewikkelde zorgsysteem. Ouderen kunnen hier terecht met al hun vragen: van financiën tot zorg en van huisvesting tot de aanschaf van hulpmiddelen. Als mensen zelf niet meer de deur uit kunnen, zijn huisbezoeken de standaard.²

VN-verdrag Handicap - rechten van mensen met een beperking

Dit verdrag gaat om toegankelijkheid in de breedste zin van het woord. Onze gemeente past dit verdrag onverkort toe. De maatregelen voor toegang tot scholing en werk staan in het hoofdstuk **Werk en inkomen**.

² Alternatieve formulering: consultatiebureaus voor ouderen.

Onze keuzes

- Onze gemeentelijke website is voldoende toegankelijk voor mensen met beperkingen, ook voor mensen met een zintuigelijke beperking. Wanneer dat niet het geval is, verbeteren we dat zo snel mogelijk.
- Bij de inrichting van de openbare ruimte, de terrassen en openbare gebouwen houden we met een goede inrichting en voldoende faciliteiten rekening met mensen met een beperking.³
- We richten een panel van ervaringsdeskundigen op met het verzoek jaarlijks verslag te doen van verbeteringen en problemen met betrekking tot toegankelijkheid.

Voorzieningen in en bereikbaarheid van de dorpen

In onze dorpen wonen veel ouderen en mensen die zorg nodig hebben. Maar juist in de dorpen dreigen voorzieningen te sluiten en staat de bereikbaarheid door het verdwijnen van het openbaar vervoer onder druk. Dat gaan we tegen. Ook is het belangrijk voorzieningen op peil te houden om te zorgen dat onze dorpen ook aantrekkelijk blijven voor onze jongeren.

Onze keuzes

- We willen voorkomen dat er elk uur een busje van een andere zorgaanbieder voor de deur staat. Daarom clusteren we het aanbod en stimuleren we kleinschalige woon-zorginitiatieven.
- De aanrijtijden voor ambulances en brandweer zijn voor alle uithoeken niet meer dan 15 minuten.
- Het openbaar vervoer is juist op het platteland belangrijk. Om dit overeind te houden is alleen het uitgangspunt hoe intensief er gebruik wordt gemaakt van bepaalde lijnen niet voldoende. We stellen daarom budget beschikbaar voor alternatieve vormen van vervoer.
- Buurtbussen zijn alleen een alternatief als deze ook toegankelijk zijn voor rolstoelen en/of andere hulpmiddelen.
- Experimenten met mobiliteitspunten waarin je een deelauto, -scooter of -fiets kan gebruiken, die in de kernen bij de bushalte staan, juichen we toe. Dit zijn nieuwe vormen van flexibel ov, waarbij we wel waken voor betaalbaarheid.

³ Zie www.vng.nl/artikelen/breda-werkt-aan-nog-meer-toegankelijkheid-in-de-stad.

Armoede en schulden

Armoede is geen keuze, (niet) helpen wel!

Geen mens kiest ervoor om in armoede te leven. Gebeurtenissen, omstandigheden, verkeerde keuzes en beleid kunnen redenen zijn waarom mensen in armoede terecht komen. Zie alleen al het toeslagenschandaal, wat dat veroorzaakt heeft. Er heerst ook veel onzichtbare armoede onder mensen, gezinnen waar het op het eerste oog goed mee lijkt te gaan, zelfs onder mensen met een baan. Een toeslagenschandaal hopen we nooit meer mee te maken, maar er kan iedereen iets overkomen waardoor er financiële problemen kunnen ontstaan. Ook al gaat het je nu goed, bedenk dat het jou of je kind of kleinkind ook kan overkomen. Mensen die in een armoede situatie zitten of dreigen te komen hoeven zich niet te schamen. Zij moeten op begrip en hulp kunnen rekenen. Er is al beleid, hulp bij financiële zorgen, dit gaan we verder uitbreiden en vooral veel toegankelijker maken. Mensen moeten ons makkelijk kunnen vinden en weten dat we kunnen helpen. De schaamte voorbij en armoede Halderberge uit!

Preventie is het allerbeste, daar zetten we vol op in. Met jeugdwerkers en scholen, maar ook wijkteams en allerlei andere organisaties die kunnen helpen. Maar vooral willen we plannen maken met ervaringsdeskundigen. We hebben uiteraard wel ideeën, bijvoorbeeld gastlessen in de examenklassen over de financiële kant van studeren en op kamers gaan. Ook informatieavonden voor inwoners, laagdrempelig en waar je experts kunt vragen om advies over allerlei financiële zaken, bijvoorbeeld over toeslagen en mogelijke (financiële) ondersteuning bij de gemeente en andere organisaties, maar ook over verzekeringen en besparingsadviezen bijvoorbeeld, zo breed mogelijk en waar iedereen wat aan kan hebben.

Met bewustwording en begrip vanuit de omgeving kunnen we de schaamte voorbij en dan doen wat echt nodig is namelijk preventie, hulp en ondersteuning naar werk, coaching en training op het gebied van financiën om te zorgen dat het ook goed blijft gaan en tot alles op orde is de mensen financieel ondersteunen indien nodig en in ieder geval ook zorgen dat kinderen nooit de dupe worden en dezelfde kansen hebben als elk ander kind!

De tijd van wegstijgen is echt voorbij.

Vroegsignalering

Onze keuzes

- We willen voorkomen dat schulden ontstaan doordat mensen te lang wachten om hulp te zoeken. Schaamte en de hoop op betere tijden spelen hierbij vaak een rol. Bij de vroegsignalering en in onze schuldhulpverlening hebben we daar aandacht voor.
- We kiezen bij de aanpak van schuldenproblematiek en vroeg signalering altijd voor persoonlijk contact met inwoners.

Schuldhulpverlening

Onze keuzes

- ▶ Onze schuldhulpverlening en minimabeleid zijn gebaseerd op preventie en vroegsignalering. We zetten alles op alles om te voorkomen dat schulden zo hoog worden, dat ze niet meer te overzien zijn.
- ▶ De oorzaken voor schulden kunnen heel divers zijn. Belangrijke levensgebeurtenissen, zoals een echtscheiding, het verlies van je partner, de overgang in een levensfase, minder inkomen door het verlies van je baan of een mager pensioen, spelen vaak een rol. Net als rekeningen die door een hoge zorgverzekering energielasten en hoge huren blijven liggen. We zijn alert op deze momenten, die meer risico op het ontstaan van schulden met zich meebrengen en kunnen tijdig ingrijpen als het mis dreigt te gaan.
- ▶ We gebruiken bij onze schuldhulpverlening en vroegsignalering ook de basisregistratie personen (BRP).
- ▶ Onze gemeente smeedt binnen en buiten het gemeentehuis coalities met de woningcorporatie, werkgevers energiebedrijven en zorgverzekeringen.
- ▶ Voor ons staat het doel van inkomensondersteuning voorop. Dat doel is breder dan alleen geld voor de huur en boodschappen: als we met inkomensondersteuning kunnen voorkomen, dat kinderen uit huis moeten worden geplaatst, is dat goed. Sterker, op die manier voorkomen we veel menselijk leed en kunnen we als gemeente waarschijnlijk jeugdzorgkosten besparen.

Overheid als veroorzaker

Onze keuzes

- ▶ PvdA-GroenLinks Halderberge vindt, dat onze gemeente als schuldeiser naast de mensen moet gaan staan en moet meekijken naar oplossingen, die haalbaar zijn. Dat betekent dat de beslagvrije voet altijd wordt gerespecteerd en gehanteerd.
- ▶ We erkennen dat de (lokale) overheid mede veroorzaker van torenhoge schulden (door bijvoorbeeld toeslagen terug te vorderen en het stapelen van boete op boete) kan zijn. We wijzen dit af en laten ons leiden door het idee van wat heeft een mens nodig om te kunnen leven.

De overheid als oplosser van problemen

Onze keuzes

- ▶ De PvdA en GroenLinks pleiten landelijk voor een verhoging van het minimumloon en het sociaal minimum. Dat is nodig om armoede en schulden zoveel mogelijk te voorkomen. Lokaal gaan we voor onze minimaregelingen uit van 130% van het sociaal minimum.

- We stellen de mens centraal. Hiervoor is het nodig dat we door schotten heen werken en we handelen vanuit de vraag waar we mensen het meeste mee helpen.
- We voorkomen een armoedeval zodat mensen die vanuit een uitkering weer aan het werk gaan, er financieel niet op achteruitgaan. Om mensen te stimuleren weer aan het werk te gaan, is er altijd een terugvaloptie naar de vorige situatie en beperken we het financiële risico.
- We voeren een schuldenpauze in, zodat mensen in de problemen weer lucht krijgen en de stapels met rekeningen, aanmaningen en incassokosten niet nog verder zien groeien.
- We kiezen voor snellere schuldhulpverlening en verkorten de duur van de schuldhulptrajecten. Trage schuldeisers moeten gedwongen worden mee te werken binnen redelijke termijnen.
- In onze gemeente krijgen mensen recht op een aflospauze van twee maanden per jaar.
- De macht van incassobureaus, deurwaarders en bewindvoerders willen we inperken. In onze gemeente gaan we kijken hoe we het doorverkopen van schulden kunnen verbieden. Onze wens is dat er per gezin nog maar een deurwaarder komt.
- We willen budgetondersteuners inzetten om te voorkomen dat er altijd bewindvoerders ingezet moeten worden.
- We maken afspraken met de rechtbank, zodat mensen op de juiste plek terechtkomen en niet automatisch worden doorverwezen naar bewindvoering. Als mensen een licht regime aankunnen, moet je ze niet in een zwaar regime duwen.
- Het verdienmodel van kredietverstrekkers pakken we aan. We willen dat schulden sneller gesaneerd kunnen worden, meer mensen voor schuldhulpverlening en schuldsanering in aanmerking komen en dat schuldeisers gedwongen kunnen worden mee te werken aan een akkoord. We willen de duur van de schuldtrajecten verkorten en geven mensen recht op een aflospauze.
- Jongeren met problematische schulden worden geholpen hun leven weer op de rit te krijgen. De gemeente neemt hun schulden over en begeleidt deze jongeren naar werk en/of scholing.
- Gemeenten mogen ervoor kiezen om bij meer mensen de gemeentelijke belastingen kwijt te schelden door de inkomens- en/of vermogensgrenzen te verhogen. We maken gebruik van deze mogelijkheid in de landelijke wetgeving.
- We beginnen al op jonge leeftijd met goede financiële educatie. Een schuld op jonge leeftijd kan de rest van je leven verpesten.
- We willen de omslag maken van schuld bemiddelen naar saneringskredieten. De tijd, die hiermee gemoeid is, maken we variabel. Voor iemand, die pech heeft gehad, is anderhalf jaar leven vanuit de beslagvrije voet wel genoeg, terwijl iemand, die hulp nodig heeft bij het leren budgetteren, het beste voor een langere periode een budgetcoach kan gebruiken. Ook hier passen we maatwerk toe.

Actieve en positieve benadering

Schulden zijn een bedreiging voor de bestaanszekerheid van mensen en vaak de oorzaak van langdurige ziekte en uitval door stress, geestelijke problemen en andere aan schuld gerelateerde problematiek. Als iemand diep in de schulden zit, kan je het wel hebben over een baan, maar op dat moment zijn een dak boven het hoofd houden en boodschappen kunnen doen belangrijker. Daarom pakken we de problemen integraal aan, nemen we eerst de meest urgente problemen weg en bieden we perspectief.

Onze keuzes

- In onze gemeente is de dienstverlening stress-sensitief en houden we er rekening mee, dat leven in armoede en met schulden mensen kwetsbaar en onzeker maakt. We gebruiken begrijpelijke taal en benaderen mensen met (het risico op) schulden actief.
- Als de armoede in economisch zware tijden, zoals met corona, toeneemt, moet de gemeente extra inzet plegen om mensen, die risico lopen om hun inkomen te verliezen en/of in armoede te raken, vroegtijdig te bereiken. Daarom benaderen we mensen met een bijstandsuitkering al actief. Dit doen we ook met alle mensen, die eerder bij de gemeente een Tozo-aanvraag hebben gedaan. We vragen dan hoe het gaat en bieden als dat nodig is ondersteuning.
- We willen voorkomen dat veel mensen door de coronacrisis in de schulden komen. Daarvoor moeten we in kaart brengen om wie het gaat: zzp'ers, ondernemers, mensen met jonge kinderen en mensen, die al jarenlang het inkomen uit verschillende banen moeten stapelen.
- Fraude in de bijstand komt relatief weinig voor. De cijfers laten zien dat het om een kleine groep gaat. Toch is het beleid er onevenredig op gericht om vermeende fraude op te sporen en zijn goedwillende mensen te vaak slachtoffer van een hardvochtige aanpak. De balans is zoek. Het uitgangspunt van ons gemeentelijk beleid moet vertrouwen zijn. Overtredingen pak je aan als je ze ontdekt.
- We vinden dat mantelzorgers waardering verdienen. Om te kunnen mantelzorgen is het vaak noodzakelijk om minder te gaan werken. Daardoor zijn mantelzorgers veelal aangewezen op minimaregelingen. We passen deze regelingen ruimhartig toe.

Financiële coaching en begeleiding

Financiële problemen ontstaan vaak door onverwachte rekeningen en naheffingen. Denk bijvoorbeeld aan de jongere die voor het eerst zelfstandig woont en wordt overvallen door de waterschapsbelasting, of aan iemand die net zijn baan verloren heeft en een naheffing over zijn inkomstenbelasting krijgt. Financiële coaching kan dan helpen.

Onze keuzes

- Onze gemeente biedt onze inwoners algemene financiële coaching aan. Samen lopen we alle contracten door (zoals energie, telefoon, internet en verzekeringen) en kijken we hoe het goedkoper kan. Wanneer er bijvoorbeeld geld kan worden bespaard door over te stappen naar een andere

aanbieder, helpen we mensen met het maken van die overstap en beperken we de administratieve rompslomp.

- Bij onze algemene financiële coaching zetten we de voorzieningenwijzer in om samen de check te doen hoe je geld kan besparen en van welke voorzieningen je nog geen gebruik maakt.
- We zetten energicoaches in, die bewoners met kleine oplossingen helpen besparen op energiekosten (zie ook het hoofdstuk **Duurzaamheid**).
- We zetten wooncoaches in die (oudere) mensen helpen die anders willen gaan wonen.

De gemeentepolis voor minima

Veel mensen met weinig inkomen mijden zorg. Niet omdat ze geen zorg nodig hebben, maar uit angst voor de kosten. Denk aan het eigen risico en de kosten voor de tandarts. Naast dat mensen de zorg moeten krijgen die nodig is, levert zorgmijding op termijn juist extra kosten op. Daarom is een gemeentepolis belangrijk.

Onze keuzes

- Om ervoor te zorgen dat iedereen in onze gemeente goed verzekerd hebben we een ruime gemeentepolis voor alle mensen met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.

Samenwerking met de woningcorporatie

Onze keuzes

- Vroegtijdige signalering begint met checkmomenten om te kijken of mensen al schulden hebben. Daarom spreken we met de woningcorporatie af, dat elke nieuwe huurder een financieel checkgesprek krijgt. Hierbij wordt onder andere gekeken of de nieuwe huurder gebruik maakt van alle voorzieningen, waar hij of zij recht op heeft.
- Jongeren, die voor het eerst zelfstandig gaan wonen, krijgen een financieel checkmoment om de bewustwording over wat ze financieel te wachten staat te vergroten.
- De financiële checkgesprekken met nieuwe huurders nemen we in de prestatieafspraken met de woningcorporatie op.
- Met de woningcorporatie spreken we af, dat zij huurders met twee maanden huurachterstand bij het wijkteam en/of de gemeentelijke afdeling “hulp bij financiële zorgen” melden.
- Met de woningcorporatie spreken we af dat er geen huisuitzettingen plaatsvinden bij mensen, die schuldhulp aanvaarden. Hiermee voorkomen we verdere financiële en emotionele schade.

Alle kinderen doen mee

Het is onacceptabel, dat één op de negen kinderen in Nederland in armoede leeft en opgroeit. Veel van deze kinderen groeien op in een eenoudergezin. Ouders, die langdurig te weinig inkomen en te veel schulden hebben, lijden onder stress, voelen zich psychisch steeds minder goed en worden onzeker over hun rol als opvoeder. Armoede is van grote invloed op de opvoeding en op hoe ouders het ouderschap ervaren.

Kinderen die opgroeien in armoede hebben van meet af aan een slechtere start in het leven. Voor PvdA-GroenLinks Halderberge is dat onaanvaardbaar en vinden we dat ieder kind mee moet kunnen doen en een eerlijke kans verdient. Sinds 2017 zijn er daarom ook de Klijnsmagelden die specifiek bedoeld zijn voor activiteiten voor kinderen die in armoede opgroeien. Ook zij doen in onze gemeente mee!

Onze keuzes

- Kinderen die in armoede opgroeien krijgen een gratis lidmaatschap van de sportvereniging, de bibliotheek en culturele instellingen. Daarvoor werken we nauw samen met het jeugdsport- en het cultuurfonds.
- We vergoeden de schoolkosten voor kinderen als de 'vrijwillige' ouderbijdrage een sta-in-de-weg is (zie het hoofdstuk **Onderwijs**, pagina 60).
- We nemen de belemmeringen weg voor kinderen, die in armoede opgroeien, om aan alle schoolactiviteiten mee te doen. Als daar een laptop en/of fiets voor nodig is, dan worden deze verstrekt.
- Voor kinderen, die in armoede opgroeien en extra hulp nodig hebben, regelen we huiswerkbegeleiding.
- We werken samen met bijvoorbeeld Stichting Leergeld, Stichting Jarige Job, het Armoedefonds, het Jeugdsportfonds, de Kinderen van de voedselbank en Het Jeugdcultuurfonds om de effecten van opgroeien in armoede in onze gemeente te bestrijden.

Duurzaamheid

Een schone, duurzame en eerlijke koers is nodig. In de komende jaren zetten we in onze gemeente alles op alles om de nu al merkbare gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme hitte, heftige regenbuien en langdurige droogte zo goed als mogelijk op te vangen. Een wereld met minder CO₂-uitstoot en een betere luchtkwaliteit, met geïsoleerde huizen, betaalbare energielasten en meer duurzame werkgelegenheid is naast een absolute noodzaak, vooral een prachtig en wenkend perspectief.

Het isoleren van oudere woningen, het bouwen van duurzame energie opwekkers en het aanpassen van het warmtenet: goedkoop is het allemaal niet en als de investering zich al terugbetaalt, is dat vaak pas na vele jaren. Duurzaamheid puur benaderen vanuit een kosten-batenanalyse is dus onverstandig. We willen koste wat kost voorkomen, dat de energietransitie de ongelijkheid en tweedeling vergroot. Nu zien we dat huishoudens met hoge inkomens hun huis met subsidies kunnen verduurzamen, terwijl gezinnen met lage inkomens in hun tochtige woning met hoge energielasten achterblijven.

Dat is oneerlijk en funest voor het draagvlak. Duurzaamheid en klimaat mogen nooit leiden tot een tweedeling tussen klimaatwinnaars en -verliezers. We willen dat iedereen mee kan doen en iedereen meeprofiteert. Daarom maken we afspraken met woningcorporaties om hun sociale huurwoningen zo snel mogelijk energieneutraal te maken en helpen we mensen die het verduurzamen van hun woning niet zelf kunnen betalen.

We geloven daarbij in de kracht van het collectief en van de buurt. Daarom werken we dorps gericht, leggen we op een slimme manier warmtenetten aan en zorgen we ervoor dat een groot gedeelte van de opbrengsten van de duurzame energieopwekking en warmtenetten terecht komt bij de lokale gemeenschap. Met energiecoaches energieambassadeurs en energiecoöperaties heroveren we de zeggenschap en maken we het opwekken van onze energie weer tot wat het hoort te zijn: een nutsvoorziening van ons allemaal. Onze energietransitie zal eerlijk zijn.

Iedereen profiteert mee van de energietransitie

De energietransitie biedt volop kansen: voor schone lucht, betere huizen, betaalbare energielasten en meer werkgelegenheid. Maar om daar te komen zijn er investeringen nodig. In onze gemeente kiezen we ervoor om de kosten en de opbrengsten eerlijk te verdelen en voorkomen we dat de energietransitie de ongelijkheid vergroot. Samenwerken met onze inwoners is daarvoor essentieel. Voor het draagvlak én voor de betrokkenheid.

Onze keuzes

- We werken met energieambassadeurs. Dit zijn inwoners, die vooropgaan in het verduurzamen van hun huis. We gaan samen met hen de wijken/dorpen in om de burens te stimuleren ook te verduurzamen.
- We organiseren voorlichtingscampagnes om het gebruik van warmtepompen en zonnepanelen te stimuleren.

- ▶ Wie zijn of haar huis wil verduurzamen, maar daar geen geld voor heeft, kan tegen gunstige voorwaarden een gemeentelijke subsidie/lening krijgen. We hebben hiervoor een verduurzamingsfonds/duurzaamheidslening.
- ▶ Om de verduurzaming van bestaande koopwoningen per buurt te financieren, maken we onder andere gebruik van de ESCo-constructie.¹ Hierbij worden afspraken over de te behalen energiebesparing gemaakt, zodat de risico's van de verduurzaming niet alleen bij inwoners komen te liggen.
- ▶ We kiezen voor een wijk/dorpsgerichte aanpak, brengen de verduurzamingsopgave op buurtniveau in kaart en bekijken op buurtniveau wat er bij wie moet gebeuren.

Een energiezuiniger leven

Onze keuzes

- ▶ Onze energiecoaches helpen huishoudens met lage inkomens om hun energielasten te verlagen. Met kleine ingrepen kunnen onze inwoners vaak al energie besparen.
- ▶ We helpen om de woning energiezuiniger te maken als de oplopende kosten voor energie niet op te brengen zijn. Dit is onderdeel van ons armoedebeleid.

Collectieve opgave

De verduurzaming van onze energievoorziening is bij uitstek een maatschappelijke en collectieve opgave. We beschouwen (de infrastructuur van) onze energie dan ook als een nutsvoorziening en pakken de zeggenschap in onze gemeente terug.

Onze keuzes

- ▶ We ondersteunen ondernemende inwoners, die samen een energiecoöperatie willen oprichten, met advies en met subsidies.
- ▶ We leggen in de prestatieafspraken met de woningcorporaties vast welke woningen ze wanneer gaan verduurzamen en welke verouderde en niet rendabel te verduurzamen woningen gesloopt en vervangen moeten worden.
- ▶ We kiezen voor een collectieve (wijk)aanpak bij de verduurzaming van woningen. Wanneer de woningcorporatie al haar sociale huurwoningen in wijk/buurt/dorp gaat verduurzamen, willen we dat alle woningen, dus ook de vrije sectorhuurwoningen en de koophuizen in die wijk/buurt/dorp worden verduurzaamd. Dit is goedkoper en iedereen kan zo meedoen.

¹ Zie www.rvo.nl/initiatieven/financieringsvoorbeelden/energy-service-company-esco.

► De gemeente stelt, waar nodig via een ESCo-constructie, krediet beschikbaar, zodat bewoners en particuliere verhuurders de verduurzamingsinvestering via de besparingen op hun energielasten terug kunnen betalen.²

Als gemeente het goede voorbeeld geven

Onze keuzes

- We leggen op alle geschikte daken van onze gemeentelijke gebouwen zonnepanelen.
- Onze gemeente koopt 100% duurzame stroom in. Ook onze leveranciers en subsidie-ontvangende organisaties zetten we hiertoe aan.
- We voeren een duurzaamheidstoets bij ons inkoop- en aanbestedingsbeleid in. Voortaan koopt de gemeente alleen nog in bij partijen, die circulair en duurzaam werken.

De gevolgen van klimaatverandering

Door klimaatverandering zullen we in onze gemeente vaker te maken krijgen met hittegolven en hevige regenbuien. Om daar beter op voorbereid te zijn en de overlast te verminderen moeten we onze dorpen klimaat adaptief maken.

Onze keuzes

- We kiezen ervoor om onze wijken te vergroenen, investeren in de aanleg van plantsoenen en bomen en maken door het verlagen van de parkeernormen meer ruimte voor het groen.
- Samen met de onderwijsinstellingen gaan we de schoolpleinen vergroenen.
- We moedigen bewoners met voorlichting aan om hun eigen tuin, dakterrassen en/of daken te vergroenen en de tegels de tuin uit te doen. Om bewoners te helpen, stellen we containers voor de afvoer van tegels en grond voor een bepaalde periode per straat beschikbaar.³
- In het bestek van bouwprojecten in onze gemeente nemen we eisen over het groen in de (gemeenschappelijke) tuinen op.
- In samenwerking met het waterschap gaan we het opvangen van regenwater verbeteren op de plekken waar bij een hevige regenbui veel overlast ontstaat.
- We stimuleren inwoners om hun regenwater op hun eigen terrein af te voeren door bijvoorbeeld minder tegels te gebruiken, meer groen te planten, of door de regenpijp niet naar de riolering te leiden, maar naar eigen grond of regenton.

² Zie www.rvo.nl/initiatieven/financieringsvoorbeelden/energy-service-company-esco.

³ Zie www.steenbreek.nl/.

- ▶ Bij nieuwbouwplannen, herbestemming en transformatie voeren we altijd een watertoets uit en moeten de aanbevelingen worden opgevolgd.
- ▶ Wanneer door deze investeringen het rioolrecht omhoog gaat, vangen we dit inkomensafhankelijk op. We verrekenen dit met de WOZ-waarde van woningen, zodat ook hier de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Afval en de circulaire economie

Onze keuzes

- ▶ We willen in onze gemeente naar een circulaire economie, waar al het afval hergebruikt wordt. Daarom scheiden onze inwoners pmd, papier, gft en restafval.
- ▶ De vervuiler betaalt. Wie bewust met afval omgaat betaalt minder dan mensen die veel afval produceren. Voor inwoners met een laag inkomen kijken we of er aanvullende voorzieningen nodig zijn als de kosten te hoog worden.
- ▶ Bij ondergrondse vuilcontainers maken we ‘containertuintjes’ om te voorkomen dat de containers een verzamelplek worden voor gedumpt grofvuil, huisraad en tuinafval.
- ▶ De handhaving op vervuiling en illegaal dumpen van afval scherpens we aan. Overtreders moeten sneller beboet worden.

Verbeteren luchtkwaliteit en versterken van de natuur

De luchtkwaliteit in onze steden en op het platteland is vaak niet goed. Vervuilende diesels zorgen voor de uitstoot van fijnstof en door houtstook ligt er steeds vaker een laag van smog over onze steden, terwijl de intensieve veehouderij op het platteland niet alleen verantwoordelijk voor de neerslag van stikstof, maar ook voor het verspreiden van stank en ziektes is.

Met gerichte maatregelen kunnen we hier verandering in brengen en dat gaan we ook doen. In de stad bepalen de wandelaar, de fietser en het openbaar vervoer het beeld, terwijl we op het platteland werken naar een natuur inclusieve landbouw, die bijdraagt aan het versterken van de biodiversiteit en natuur.

Onze keuzes

Binnen de bebouwde kom

- ▶ We brengen de uitstoot van fijnstof terug, zodat op alle plaatsen in de gemeente wordt voldaan aan de Europese normen.
- ▶ Onze gemeente is in 2030 CO₂-neutraal.

- We stimuleren in onze gemeente wandelen, fietsen en het gebruik van het openbaar vervoer en ontmoedigen het autogebruik. Daarmee vergroten we de leefbaarheid en verbeteren we de luchtkwaliteit.
- We leggen meer fietspaden aan, zorgen voor veilige fietsroutes naar scholen en kiezen binnen wijken standaard voor 30 km per uur in plaats van 50 km per uur. Fietser en wandelaar zijn belangrijker dan auto en brommer.
- De openbare ruimte, die vrij komt door de vermindering van het aantal parkeerplekken, gebruiken we om onze stad te vergroenen.
- Van het gas af mag niet betekenen dat we overstappen op de smog veroorzakende houtstook. We zijn tegen de bouw van biomassacentrales en kiezen in onze huizen en gebouwen voor duurzame alternatieven als warmtepompen en koude-warmteopslag.

Onze keuzes

Buiten de bebouwde kom

- In onze gemeente gaat de volksgezondheid van iedereen boven het belang van de intensieve veehouderij. Daarom werken we niet mee aan de vestiging van (meer) megastallen in onze gemeente.
- We beschouwen de intensieve veehouderij als een vorm van industrie en behandelen vergunningaanvragen voortaan op die manier. Dat betekent onder andere een strikte scheiding tussen de intensieve veehouderij en woningen.
- We zijn voor een natuurinclusieve landbouw in onze gemeente en steunen boeren die met hun gewassen de biodiversiteit en natuur willen versterken actief, bijvoorbeeld door middel van vergunningverlening.
- We verlenen geen vergunning aan nieuwe intensieve veehouderijen of aan uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen, zodat de verspreiding van ziekten als de q-koorts en andere zoönosen beperkt wordt.
- We benaderen boeren, die willen stoppen/het duurzamer willen doen, actief en bieden hen de helpende hand bij zowel de sloop van leegstaande stallen als herbestemming, zoals het realiseren van een bed & breakfast, caravanstalling, zorgboerderij of kinderopvang.

Onderwijs

Ieder kind verdient een fijne jeugd, een veilig thuis en een goede school. Op school maak je vrienden, word je uitgedaagd om te ontdekken wie je bent en word je in staat gesteld om je dromen waar te maken. Onze scholen zijn de plek waar heel veel kinderen met veel plezier naar toe gaan en iedere dag iets nieuws leren. De wijk waarin je woont, je achtergrond of wie je ouders zijn, mogen nooit bepalend zijn voor wie je later wordt.

Daarnaast zijn de verschillen in het onderwijs toegenomen en hardnekkiger geworden. Kinderen van ouders met een laag inkomen lopen vaak al voor hun tweede levensjaar haast onoverbrugbare leerachterstanden op en het aantal leerlingen dat laaggeletterd van school komt (landelijk gaat het om een kwart van alle leerlingen!) is veel te hoog. Juist de scholen met veel leerlingen met een leerachterstand hebben het meeste last van het lerarentekort en door oneerlijke selectie aan de poort groeien de verschillen tussen basisscholen meer en meer.

We vinden het onaanvaardbaar dat niet iedereen een eerlijke kans krijgt en doen er in onze gemeente alles aan om leerachterstanden en laaggeletterdheid tegen te gaan en de kansengelijkheid te bevorderen. Samen met de scholen en de kinderopvang maken we een Lokale Educatieve Agenda, waarin we de problemen in onze gemeente in kaart brengen en met passende oplossingen komen om ongelijkheid tegen te gaan.

Natuurlijk zijn de scholen verantwoordelijk voor de inhoud van het lespakket, maar dat betekent niet dat we als gemeente aan de zijlijn toe gaan kijken en ons alleen met de huisvesting bemoeien. We helpen scholen om zich te ontwikkelen tot sociale ontmoetingsplaatsen, bieden kinderen met leerachterstanden extra steun, zorgen ervoor dat leraren in onze gemeente betaalbaar kunnen wonen, bevorderen de diversiteit en bestrijden de kansengelijkheid met gericht beleid. Voor ons is de school de plek waar je al je leeftijdsgenoten ontmoet, de plek waar je je veilig voelt en waar je een eerlijke start in het leven maakt.

Ieder kind een eerlijke start

Onze keuzes

- Ieder kind verdient een eerlijke start. Toch maakt het ook in onze gemeente steeds meer uit waar je wieg staat, wie je ouders zijn en hoe breed hun portemonnee is. Voor de PvdA-GroenLinks Halderberge is dat onaanvaardbaar.
- In ons beleid, maar ook in onze samenwerking met scholen en ouders doen we er alles aan om de kansengelijkheid te vergroten en leerachterstanden in te halen.
- We investeren extra in onze voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en voorkomen dat peuters en kleuters uit kwetsbare gezinnen met een achterstand aan hun schoolcarrière beginnen.
- Door naast onderwijs en kinderopvang ook vrijetijdsbesteding, ontspanning, sport en cultuur te bieden, krijgen alle kinderen de mogelijkheid zich optimaal te ontwikkelen.

- Om ongelijkheid te bestrijden investeren we extra in scholen die veel leerlingen met een leerachterstand en/ of veel kinderen uit gezinnen met lage inkomens hebben.
- We trekken in samenwerking met scholen, bibliotheken en organisaties als Stichting Lezen en Schrijven alles uit de kast om laaggeletterdheid in en buiten de klas te bestrijden.
- We werken intensief samen met de bibliotheek en ondersteunen hen financieel bij het realiseren van de aanpak van laaggeletterdheid.
- We zetten een buddytraject met taalcoaches op om laaggeletterde ouders en hun kinderen intensief met lezen te ondersteunen.
- In onze buiten- en naschoolse opvang is de bestrijding van laaggeletterdheid een van de speerpunten en worden kinderen met informele lesmethodes uitgedaagd om meer te lezen.
- In samenwerking met onze buurgemeenten, de provincie en de VNG lobbyen we voor meer geld voor het aanpakken van de laaggeletterdheid.

Lokale educatieve agenda

Onze opvatting over het onderwijs gaat verder dan alleen de huisvesting. We vinden het vanzelfsprekend dat de lokale overheid zich actief met zaken als de kwaliteit van onderwijs, gelijke kansen en mee kunnen doen bemoeit. Voor ons is het vanzelfsprekend dat de lokale overheid hier een opvatting en actieve bemoeienis mee heeft. Naast goede huisvesting voelen we ons als gemeente verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en het tegengaan van segregatie op scholen.

Onze keuzes

- Om de kwaliteit van het onderwijs en de afstemming met de jeugdhulp in onze gemeente te vergroten ontwikkelen we in samenwerking met de schoolbesturen het instrument van de lokale educatieve agenda (LEA).
- In onze LEA staan de waarden van de kwaliteit van het onderwijs, goede docenten en de zorgzame school centraal.
- We luisteren bij het samenstellen van onze LEA uitdrukkelijk naar de zorgen en wensen van de leraren.
- We gebruiken de LEA ook om inhoudelijke afspraken met elkaar te maken, zoals de lessen burgerschap of cultuurlessen.¹
- Om leerachterstanden zo vroeg mogelijk te voorkomen en tegen te gaan, maken we een plan van aanpak met betrekking tot de buitenschoolse en naschoolse opvang en de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Ieder kind heeft ook na school recht op een veilige leerplek.

¹ Zie www.enschede.nl/onderwijs-kinderopvang/lokale-educatieve-agenda-lea.

De school als ontmoetingsplaats

In onze gemeente is de school meer dan alleen een plek, waar leerlingen onderwijs krijgen.

Onze keuzes

- De school wordt ook buiten schooltijden een sociale ontmoetingsplaats. We brengen - als dat mogelijk is - de buitenschoolse opvang en de voor- en vroegschoolse educatie onder in het schoolgebouw.
- Schoolpleinen zijn geschikt om te spelen en te ontdekken en nodigen uit tot bewegen. Daarom maken we schoolpleinen ook na schooltijd toegankelijk.

Schoolmaatschappelijk werk

Onze keuzes

- Het onderwijs is integraal onderdeel van ons jeugdbeleid. In onze gemeente werken gemeente, scholen en jeugd(zorg)instellingen samen.
- Jeugdhulpverleners krijgen een plek op onze scholen. Zo brengen we de jeugdhulp naar de kinderen toe en helpen we hen op een plek die ze kennen, in plaats van dat de kinderen van hot naar her worden gestuurd en geholpen worden in onbekende zorginstellingen.
- We vinden het belangrijk dat er voor ieder kind een plek is op de openbare school, ook voor hoogbegaafde kinderen en de kinderen die wat meer begeleiding nodig hebben.

De gezonde leeromgeving

Onze keuzes

- We brengen in kaart welke schoolgebouwen in onze gemeente geen goede ventilatiesystemen hebben en zorgen dat deze scholen alsnog van goede ventilatiesystemen worden voorzien, die voldoen aan de nodige eisen en richtlijnen van deze tijd.
- Overgewicht onder kinderen pakken we aan. We betrekken scholen, kinderopvangorganisaties, sportverenigingen, huisartsen en jeugdgezondheidszorg bij het stimuleren van een gezonde levensstijl (zie ook hoofdstuk **Sport**).
- In de scholen en kantines van sportverenigingen zorgen we ervoor dat alleen gezonde voeding aanwezig is en er een zero-tolerance geldt voor het gebruik van prestatie verhogende middelen, alcohol, roken en drugs.
- We willen pesten uitbannen. Daarom hebben alle scholen, sportclubs en jeugdverenigingen een pestprotocol.

Bereikbaarheid van en verkeersveiligheid om scholen

Onze keuzes

- ▶ Kinderen uit alle kernen moeten veilig naar school kunnen. Daarom zorgen we in onze gemeente in samenwerking met de scholen en naschoolse opvang voor uitstekend leerlingenvervoer.
- ▶ We zorgen ervoor dat ieder kind veilig naar school kan fietsen en ontmoedigen dat ouders hun kinderen met de auto brengen. De directe omgeving van scholen is verkeersveilig voor kinderen en hun ouders.
- ▶ Rondom elke school richten we de straten in als schoolzone. Rondom scholen is veiligheid voor kinderen het belangrijkste en krijgen voetgangers en fietsers voorrang.

Het belang van startkwalificaties

Onze keuzes

- ▶ We willen dat elk kind een startkwalificatie kan behalen. Zonder startkwalificatie is het vinden van een goede en zekere baan heel lastig. Om te voorkomen dat jongeren in onze gemeente zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt op gaan werken we intensief samen met het vso, de middelbare scholen en mbo-instellingen (in de regio).
- ▶ In samenwerking met het onderwijs gaan we voortijdig schoolverlaten tegen. Vroegtijdige schoolverlaters verliezen we niet uit het oog, treden we actief tegemoet en begeleiden we weer terug naar school, een vervolgopleiding of werk.
- ▶ Jongeren uit het praktijk en speciaal onderwijs laten we niet in de steek en begeleiden we naar vervolgonderwijs of naar werk.
- ▶ Juist voor leerlingen op het praktijkonderwijs en speciaal onderwijs die vroeger in Wajong terecht zouden komen, kan een individueel plan helpen om zekerheid te bieden. We maken dit plan voordat leerlingen 18 jaar worden.

Stageplekken voor ieder niveau

Onze keuzes

- ▶ Door onze gemeente worden traineeships op mbo-niveau aangeboden en niet alleen op hbo- en wo-niveau. We vinden het belangrijk dat ook mbo'ers bij onze gemeente de eerste stap in hun carrière kunnen zetten.
- ▶ We vinden, dat onderwijs, gemeente en lokaal bedrijfsleven meer en gestructureerd moeten samenwerken om de kansen van mbo'ers op de regionale arbeidsmarkt te vergroten. Hiervoor stellen we samen een lokale/ regionale mbo-agenda op. In deze agenda maken we ook concrete afspraken over het aantal stageplaatsen. Als gemeente hanteren we hiervoor de norm van 1 stageplek op 10 arbeidsplaatsen.

Sport

Sport is passie en nog heel veel meer. Elke week weer staan vele vrijwilligers van verenigingen voor dag en dauw op om het beoefenen van hun sport in onze gemeente mogelijk te maken. Daarmee leveren ze een onmisbare bijdrage voor het vitaal en krachtig houden van onze lokale samenleving. Wie sport en lid is van de sportclub, is vaak gezonder en heeft een breder sociaal netwerk dan iemand die geen lid is van een sportvereniging. We koesteren onze vrijwilligers en verenigingen dus en zien sport als een publieke voorziening.

Jong geleerd is oud gedaan. Dat geldt zeker voor het sporten. Elke basisschool moet daarom een vakleerkracht bewegingsonderwijs hebben en elke leerling moet minimaal twee uur per week kunnen gymmen. We leggen hiermee niet alleen de basis voor goed beweegonderwijs, maar verminderen ook de druk op leraren in het onderwijs.

Het is zonde dat kinderen vroegtijdig stoppen met sporten. Wanneer geld het probleem is, komen we kinderen, jongeren en ouderen tegemoet met speciale regelingen (zie hoofdstuk **Armoede en schulden**,). Sport en bewegen moet voor iedereen betaalbaar zijn.

Een veilig sportklimaat is essentieel om sportplezier en talentontwikkeling te stimuleren. We zetten in op het nadrukkelijker helpen van het kader en trainers om uitwassen langs de zijlijn en binnen verenigingen aan te pakken.

Sportverenigingen verzorgen een belangrijk deel van het sport en beweegaanbod in de dorpen. Hiervoor zijn vitale en toekomstbestendige verenigingen nodig. Landelijke stimuleringsregelingen proberen we gericht in te zetten om de vrijwilligers te ondersteunen, de verenigingen te versterken en sport te verbinden met bijvoorbeeld onderwijs en welzijn.

Onze keuzes

- Sporten is leuk, gezond en vergroot de sociale samenhang. Daarom stimuleren we onze jeugd om lid te worden van een sportvereniging en bieden we ouders met een smalle portemonnee financiële ondersteuning, zodat alle kinderen kunnen meedoen.
- In de inrichting en ontwikkeling van de buitenruimte houden we nadrukkelijker rekening met bewegen.
- We blijven inzetten op het versterken van sportverenigingen om hun maatschappelijke bijdrage zo groot mogelijk te maken, waarbij ze op ondersteuning en advies van de gemeente kunnen rekenen.
- Binnen het armoedebeleid nemen we belemmeringen weg voor kinderen, maar ook voor ouderen om te gaan sporten. Ook een fysieke of geestelijke handicap mag sportdeelname niet in de weg staan.
- We investeren ook in voorzieningen voor individuele sport en recreatie. Denk daarbij aan wandel-, hardloop en mountainbikeroutes in de open lucht, maar ook buitenfitness of yoga.

Cultuur

Kunst en cultuur raakt, verbindt, verheft, ontspant en biedt naast plezier ook stof tot nadenken. Het gaat over wie we zijn, over onze drijfveren en over onze dromen. Cultuur draagt in al zijn verschijningsvormen bij aan de leefbaarheid in de dorpen. Voor PvdA-GroenLinks Halderberge is het belangrijk dat alle vormen van cultuur toegankelijk en betaalbaar zijn voor iedereen en dat elke cultuuruiting van waarde is. Voor mensen met een kleine beurs zijn kunst en cultuur nog te vaak onbereikbaar. En ook de makers hebben het vaak moeilijk bijvoorbeeld om betaalbare atelierruimtes te vinden of zich te verzekeren. De coronacrisis heeft de culturele sector onevenredig hard geraakt.

PvdA-GroenLinks Halderberge steunt de culturele en creatieve sector en hanteert de Fair Practice Code voor een eerlijke beloning. Iedereen moet kunnen genieten van kunst en cultuur. We willen ook in de toekomst de kleinschalige (sociaal) culturele voorzieningen in wijken en dorpen behouden. Daarom is het belangrijk dat de culturele en creatieve sector de diversiteit van onze samenleving representeert. Bij een inclusieve samenleving hoort een inclusieve culturele sector.

Onze keuzes

- We investeren in onze culturele voorzieningen en willen deze behouden om de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente te vergroten.
- We vragen van culturele instellingen, die door de gemeente gesubsidieerd worden, goed werkgeverschap, bijvoorbeeld door de toepassing van de Fair Practice Code.¹
- We stimuleren cultureel ondernemerschap.
- Culturele diversiteit waarderen we en moedigen we aan.
- Alle kinderen en jongeren moeten mee kunnen doen aan cultuureducatie. We maken dit toegankelijk en betaalbaar door de samenwerking tussen culturele instellingen en het onderwijs aan te wakkeren.
- Cultureel erfgoed beschermen en behouden we.
- Mensen met een beperking krijgen makkelijk toegang tot kunst en cultuur, bijvoorbeeld met rolstoelvriendelijke theaters en musea.
- We investeren in kunst op straat en op de pleinen.

¹ Zie www.fairpracticecode.nl/nl.

Inclusie, emancipatie en integratie

Jezelf mogen zijn en je thuis voelen in je eigen buurt. Je eigen talenten kunnen ontdekken en die ontplooien. Accepteren, dat niet iedereen hetzelfde is. En het vertrouwen dat iedereen gelijk wordt behandeld, dat er gelijke rechten en kansen zijn, dat je met elkaar eerlijk kunt delen in voorspoed en elkaar steunt als het tegenzit. Alleen als we tegenstellingen overbruggen, we ons verplaatsen in de ander en willen investeren in elkaar komt zo'n samenleving dichterbij. Vertrouwen is daarvoor essentieel. Geen onverschilligheid, maar interesse in elkaar. We willen een samenleving waarin iedereen meetelt.

In onze vrije samenleving, die door diversiteit en veelkleurigheid gekenmerkt wordt, is de behoefte aan verbinding groot en is geen ruimte voor discriminatie en racisme. We kiezen voor een inclusieve samenleving, we kijken om naar elkaar, kunnen omgaan met verschillen en zijn weerbaar in een wereld die steeds sneller verandert. Daarom kijken we naar wat ons bindt in plaats van naar wat ons verdeelt.

We kiezen voor een samenleving, waar iedereen zichzelf kan zijn en het niet uitmaakt wat je geslacht, gaardheid of geloof is. Een samenleving, waarin je gelijk wordt behandeld, ongeacht of je vrouw, gekleurd, hetero, homo, trans of queer bent. En een samenleving waar iedereen zijn stem kan laten horen en de vrijheid van meningsuiting vanzelfsprekend is. PvdA-GroenLinks Halderberge staat pal voor de vrijheid van godsdienst en streeft tegelijkertijd naar emancipatie, gelijkwaardigheid en de vrijheid van mensen die afscheid nemen van hun geloof. We zijn nieuwsgierig naar de ander en stellen onszelf elke keer de vraag: hoe is het om jou te zijn?

Voor elkaar opkomen

Onze keuzes

- We komen op voor de rechten van iedereen. Gelijkheid en vrijheid zijn de basis voor de rechtstaat en van onze samenleving.
- We vinden, dat overheid en hulpverleners er voor jou zijn, ongeacht wie je bent.
- Wie een klacht of melding heeft, kan altijd veilig terecht bij de gemeente, politie en/of bij een hulpverlener. We zetten je niet aan de kant.
- PvdA-GroenLinks Halderberge staat naast individuen en minderheden, die zich uitspreken tegen discriminatie, uitsluiting en racisme. Binnen de grenzen van onze rechtsstaat moet er voor iedereen ruimte zijn om zijn of haar mening zonder bedreigingen of verdere uitsluiting te uiten.
- We kijken niet weg en nemen de verantwoordelijkheid om op te treden tegen (institutioneel) racisme, xenofobie, machtsmisbruik en discriminatie.
- Solidariteit betekent voor ons dat we niet alleen voor onszelf en onze eigen kring opkomen, maar juist ook voor de ander.

➤ Emancipatie is en moet voor ons meer zijn dan elke groep die afzonderlijk voor de eigen maatschappelijke positie opkomt. Je hebt solidariteit met en tussen groepen nodig in het aanpakken van discriminatie en het bevorderen van emancipatie.

➤ Onze lokale identiteit is wat ons bindt.

Institutionele vormen van discriminatie, achterstelling en kansenongelijkheid

Onze keuzes

➤ We vinden dat de gemeente zelf het goede voorbeeld moet geven als werkgever. Wanneer er weinig/geen diversiteit is, kan een (tijdelijk) quotum helpen om dit te doorbreken.

➤ We erkennen dat er ook binnen de overheid institutioneel verankerde vormen van discriminatie voorkomen. Personeelsbestanden zijn zelden een afspiegeling van de bevolking. Daarom voert onze gemeente een actief diversiteitsbeleid voor de eigen organisatie en past dit diversiteitsbeleid als voorwaarde toe in bijvoorbeeld het subsidie- en inkoopbeleid.

➤ We nemen stelling tegen gemeenschappen of groepen die niet tolerant en discriminerend naar anderen zijn. Dit doen we bijvoorbeeld door in ons subsidiebeleid toegankelijkheidseisen op te nemen in relatie tot de inclusieve samenleving.

LHBTIQ+

Onze keuzes

➤ We staan voor een inclusieve samenleving. Om oog te hebben voor de noden van alle verschillende groepen zetten we ervaringsdeskundigen meer in bij het ontwikkelen van programma's voor het verbeteren van de dienstverlening en het contact met mensen uit specifieke doelgroepen.

➤ We ondersteunen scholen in hun rol bij het uit de kast komen van jongeren.

➤ We ontwikkelen een aanpak voor roze ouderen. We vinden het onacceptabel als ouderen door sommige medebewoners in verpleeghuizen niet geaccepteerd worden, daarover niet kunnen praten met het personeel en daarom weer de kast in gaan.

Lichtverstandelijke beperking (LVB) Onze keuzes

➤ We staan voor een inclusieve samenleving, waar iedereen meedoet naar vermogen.

Economie

Juist tijdens een crisis besef je wat er echt toe doet. We ondervinden wie onmisbaar werk doet, denken na over de toekomst en ervaren dat we samen sterker staan. Want als iets duidelijk is geworden in de coronacrisis, is het wel het belang van de publieke zaak. Geen veerkrachtige samenleving zonder sterke overheid. Juist lokaal.

Samenwerken is daarvoor essentieel. Alleen door samen te werken met ondernemers, onderwijsinstellingen, het UWV en de sociale partners kunnen we voorkomen, dat mensen te lang langs de kant staan en dat mensen die al langer in de bijstand zitten blijvend en nog verder uit beeld raken. Maar daarmee zijn we er nog niet. Door de samenwerking met lokale ondernemers te zoeken blijven we als gemeente aantrekkelijk voor onze eigen bewoners en bezoekers.

Leegstand in de centra was al voor corona een probleem, maar is door de economische crisis wel in een stroomversnelling gekomen. Door de opkomst van het online shoppen is het winkelaanbod bovendien blijvend veranderd: de detailhandel krimpt waar de horeca groeit. De verwachting dat de detailhandel na de crisis weer helemaal zal opkrabbelen en op de oude voet verder kan gaan, lijkt onrealistisch. En hoe de horeca uit de crisis komt is nog onzeker.

Het bestrijden van de leegstand en haar negatieve gevolgen is daarom erg belangrijk. Leegstand leidt al snel tot verloedering en een desolate aanblik. Tegelijkertijd biedt het mogelijkheden voor alternatieve oplossingen, die het centrum aantrekkelijker maken. Denk daarbij aan combinaties van wonen en werken en andere vernieuwende concepten.

Leegstand

Onze keuzes

- In onze gemeente pakken we de leegstand in de centra aan.
- We kiezen ervoor om de detailhandel in een kernwinkelgebied te concentreren.
- Bij het kernwinkelgebied zorgen we voor goede en voldoende fietsenstalling, elektrische oplaadpunten voor e-bikes en veilige fietsroutes.
- Het kernwinkelgebied in Oudenbosch maken we autoluw/autovrij.
- Voor het parkeren aan de rand van het kernwinkelgebied zijn voldoende parkeervoorzieningen.
- De inrichting van de openbare ruimte met veel groen in het centrum is aantrekkelijk en we houden het schoon.
- Steeds meer winkels en kantoorgebouwen staan langdurig leeg. Deze panden krijgen een nieuwe bestemming die past in de omgeving. Op deze manier voorkomen we verloedering en zorgen we ervoor dat huisjesmelkers of dubieuze ondernemers niet welkom zijn.

- Wij maken met onze ondernemers afspraken over branchering om te voorkomen dat het winkel- en horeca-aanbod te eenzijdig wordt.
- We beperken het aantal koopzondagen niet.
- Met lokale ondernemers maken we afspraken over de sociale agenda en de begeleiding van mensen naar werk.
- We stimuleren de ontwikkeling van kleinschalige woon- en werkruimtes ten behoeve van nieuwe werkgelegenheid ('startups') op plekken waar bestaande winkels wegvallen.

Toerisme en recreatie

Halderberge is een toeristische gemeente, waar we veel investeren in de recreatieve sector (religieus erfgoed bijvoorbeeld). Samenwerking tussen organisaties stimuleren we om een gevarieerd aanbod, ook tussen de verschillende kernen, voor onze toeristen te blijven realiseren. We zijn gastvrij en tegelijkertijd moeten we ook waken voor onevenredig veel overlast door bijvoorbeeld veel extra verkeer voor onze inwoners. We blijven met organisaties en inwoners in gesprek om samen naar een mooie, leefbare en aantrekkelijke gemeente te blijven streven voor zowel onze eigen inwoners als de vele toeristen die onze gemeente jaarlijkse bezoeken. Op verschillende plaatsen in onze gemeente kunnen toeristen vertoeven. In de recreatieve accommodaties staan we geen huisvesting van arbeidsmigranten toe. Hiervoor zullen we aparte voorzieningen treffen zodat recreatie ook recreatie blijft en arbeidsmigranten fatsoenlijk gehuisvest worden.

Als recreatief verblijven op een bepaalde locatie niet meer rendabel is en dreigt te verdwijnen, kiezen we in het geval van enkel vrijkomende gronden (bijvoorbeeld kampeerplaatsen) om te bekijken of de betreffende gronden op een andere manier voor recreatie gebruikt kunnen worden (bijvoorbeeld weer bosgebied van maken). Als het gaat om gebouwen (bijvoorbeeld een hotel of vakantiewoningen), kiezen wij ervoor om te bekijken of deze panden geschikt gemaakt kunnen worden om te "wonen". Sloop van hiervoor geschikte panden kan wat ons betreft niet het geval zijn. Zeker niet in een grote wooncrisis.

Onze keuzes

- We blijven met onze inwoners en ondernemers in gesprek over het toerisme in onze gemeente om voor zowel inwoners als toeristen een aantrekkelijke gemeente te blijven.
- De recreatieve voorzieningen houden we in stand.
- We gebruiken de inkomsten van de toeristenbelasting voor het toeristisch informatiepunt en de promotie van onze gemeente.
- We staan geen verhuur van recreatieve accommodaties toe aan arbeidsmigranten.

Leefomgeving en Veiligheid

We leven in een veilig land. Wie naar de statistieken over woninginbraken, onveiligheid op straat, vandalisme en geweldsdelicten kijkt, ziet bijna overal een afname en kan niet anders dan concluderen dat het de goede kant op gaat. En toch wordt dat lang niet door iedereen zo ervaren.

Voor ons is dat onacceptabel. Iedereen in onze gemeente heeft recht op een veilige leefomgeving. Wanneer je je onveilig voelt in je eigen huis of als je de straat op gaat, kan je je niet ontplooiën en heb je geen eerlijke kans op een fijn leven. Veiligheid is een basisbehoefte.

We kiezen voor een ambitieuze en brede aanpak. Handhaving gaat hand in hand met preventie. We geloven in de kracht van de buurt en haar inwoners en gaan samen met hen de problemen te lijf. Voorkomen is altijd beter dan genezen. We bieden kwetsbare jongeren daarom perspectief, zorgen voor goede voorlichting en voorkomen samen met ouders, jongerenwerkers, jeugdhulp en de scholen dat kwetsbare jongeren het verkeerde pad kiezen.

Om dat voor elkaar te boksen investeren we in een fijnmazig netwerk, waar professionals, buurtbewoners, ouders, handhavers en de gemeente, de ogen en oren zijn van wat er onder de jongeren en in de buurt speelt. Een sterke overheid kan niet zonder sterke burgers. In de handhaving vragen we nadrukkelijk de hulp van buurtbewoners en geven we de buurt medezeggenschap over de prioriteiten van de boa's en wijkagenten.

Zonder vertrouwen in de overheid is handhaving niet mogelijk, zonder perspectief zullen kwetsbare jongeren altijd voor het snelle criminele geld gaan en zonder betrokken bewoners wordt een buurt nooit een veilige en fijne plek om in te wonen.

Voorkomen is beter dan genezen

Onze keuzes

► Jongerenwerk voorop in de strijd voor een mooie toekomst voor alle jongeren

Jongerenwerk wordt uitgebreid met meer straatwerkers, zoveel mogelijk ervaringsdeskundige. Zij gaan actief de straat op, naar de scholen, de hangplekken om met de jongeren in gesprek te gaan. Zij kunnen gebruik maken van de wijkteams en hun expertise als er specifieke hulp nodig is. Daarnaast hebben zij nauw contact met wijkagenten, de scholen en eventuele andere hulpverleners rondom de jongeren. Alles met het doel preventief te werken aan een mooie toekomst voor alle jongeren en hiermee te voorkomen dat ze geronseld worden door criminelen, in de drugscene belanden of op wat voor manier dan ook de verkeerde weg inslaan.

► We willen kansarme jongeren perspectief bieden en meteen ingrijpen als iemand dreigt te ontsporen. Voorkomen is beter dan genezen. Daarom bezuinigen we niet op jongerenwerk en zorgen we er met een extra impuls voor dat alle kwetsbare jongeren in beeld zijn bij onze professionele jongerenwerkers.

- Het jongerenwerk staat in nauw contact met het onderwijs, de jeugdzorg en de politie. De gemeente heeft een coördinerende rol.
- Ouders spelen een grote rol bij het voorkomen van problemen. Wie een veilig thuis heeft, zal minder snel op het verkeerde pad raken. Daarom gaan we met ouders het gesprek aan en bieden we hulp wanneer het verkeerd dreigt te gaan.
- De wijkteams komen achter de voordeur, kan ouders ondersteuning bieden en speelt dus een belangrijke rol bij de hulp aan ouders.
- We verliezen de jongeren niet uit het zicht en ontwikkelen/onderhouden een fijnmazig netwerk waar jongerenwerkers, wijkteams, handhaving, politie, scholen, jeugdzorg, ouders, maar bijvoorbeeld ook woningcorporaties onze ogen en oren zijn voor wat er onder de jongeren in de buurt speelt.
- Jongeren worden vaak op heel jonge leeftijd geronseld door criminelen. We hebben daar oog voor en proberen jongeren daarvoor met gerichte voorlichting op de (basis)scholen te behoeden. Snel geld bestaat niet en als je er eenmaal inzit, kom je er niet meer uit.
- We zetten in op preventie bij radicaliserende jongeren en ondersteunen ouders, docenten en jongerenwerkers bij het herkennen én voorkomen van radicalisering onder jongeren. Zo ontstaat een nieuwe generatie jongeren die niet vatbaar is voor complottheorieën, theologische ontsporingen en politieke machtsfantasieën. Betrokkenheid bij onze democratie en rechtsstaat zorgt dat jongeren weerbaar zijn.
- We bieden jongeren perspectief en laten met aansprekende voorbeelden zien dat ze heel goed op de maatschappelijke ladder kunnen klimmen.
- Cybercriminelen worden steeds handiger en maken met name ouderen steeds meer geld afhandig. In samenwerking met politie en de ouderenzorginstellingen zetten we in op goede voorlichting en voorkomen we dat ouderen slachtoffer worden van slinkse oplichters.

Handhaving hand in hand met de buurt

Effectieve handhaving is alleen mogelijk als de meldbereidheid van buurtbewoners groot is. De meldbereidheid wordt groter als het vertrouwen in de opsporende instanties omhoog gaat en buurtbewoners het idee hebben dat er ook daadwerkelijk iets met hun melding wordt gedaan.

Onze keuzes

- Als er een (anonieme) melding over de buurt is gedaan, laten onze boa's buurtbewoners weten dat er een melding is gedaan en er een vervolg aan wordt gegeven.
- We willen meer wijkagenten (minimaal 1 wijkagent op 5000 bewoners), maar beseffen tegelijkertijd dat meer blauw op straat alleen niet de oplossing is. We betrekken de buurt daarom actief bij de handhaving en vragen hen op hun buurt te letten, zodat de sociale veiligheid ook als het blauw niet op straat te zien is, aanwezig blijft.

- ▶ We geloven in de kracht van buurtpreventieteams. Wanneer buurtbewoners zich inzetten voor een betere buurt met minder inbraken, vandalisme en overlast, ondersteunen we hen en zorgen we voor korte lijntjes met de politie en handhaving, zodat het belangrijke werk van de buurtpreventieteams niet voor niets is.
- ▶ Geweld achter de voordeur pakken we aan. Het melden van huiselijk geweld maken we laagdrempeliger. Voor slachtoffers komt er meer opvangcapaciteit.

Aanpak ondermijning

Onze keuzes

- ▶ Ook bij de aanpak op de productie van drugs kiezen we voor een combinatie van preventie en repressie.
- ▶ Zolang er geen oplossing in Den Haag wordt gevonden voor de achterdeur van de wietteelt en wiet op zolders onder vaak levensgevaarlijke omstandigheden wordt geteeld, zetten we in op opsporing en vernietiging.
- ▶ We kiezen voor de veiligheid van de hele buurt. Het kan niet zo zijn, dat de gezondheid van kinderen die naast een wietzolder slapen in gevaar wordt gebracht.
- ▶ We sporen slim op en controleren de gebouwen waarvan we nagenoeg zeker weten dat er wiet wordt geteeld. In samenwerking met energieleveranciers kijken we waar stroompatronen veranderen en er dus mogelijk geteeld wordt.
- ▶ Wanneer we een wietzolder ontruimen en er sprake is van gevaarlijke omstandigheden, kan huisuitzetting een optie zijn. Als er kinderen in het spel zijn, is hun veiligheid leidend. We nemen contact op met jeugdzorginstanties en doen wat de beste oplossing voor de kinderen is.
- ▶ We willen voorkomen dat mensen door financiële problemen en gebrek aan perspectief in een hoek worden gedreven en geen andere uitweg zien dan de criminaliteit. Als mensen zich door criminelen laten verleiden om hun zolder vol met wietplanten te zetten of om zich als dekmantel voor het witwassen van crimineel geld te laten gebruiken is het eigenlijk al te laat. Daarom bieden we maatwerk om te voorkomen, dat mensen in nood verder afglijden en richten we ons in de schuldhulpverlening specifiek op hulp aan deze kwetsbare groep. Zo nemen we de criminelen de wind uit de zeilen.
- ▶ We zijn scherp op witwas en (hard)drugspraktijken, sluiten panden waar wordt witgewassen/gehandeld in (hard)drugs. Daarvoor werken we samen met de FIOD, justitie en politie. We raken criminelen op de plekken, waar ze het hardst worden getroffen.

Het platteland

Onze keuzes

- ▶ Juist vanwege de grote afstanden op het platteland is de aanwezigheid van politie en justitie en een goede dekking essentieel om ondermijning aan te kunnen pakken. We zien echter een ongewenste terugtrekkende beweging. Daarom lobbyen we actief voor meer agenten.

- Drugslabs worden vaak in leegstaande schuren ingericht. Daarom maken we het voor de boer die stopt mogelijk om schuren te kunnen slopen of voor iets anders te gebruiken, zoals het realiseren van een bed & breakfast, caravanstalling, zorgboerderij of kinderopvang.
- Omwonenden kunnen vaak een belangrijke rol spelen in de opsporing van drugslabs. We zorgen voor goede voorlichting, nemen (anonieme) meldingen van omwonenden altijd in behandeling en zorgen voor terugkoppeling. Op die manier willen we de meldingsbereidheid vergroten.
- We gebruiken het keurmerk veilig buitengebied om de bewustwording van en meldbereidheid over ondermijning te vergroten.

Uitbuiting

Onze keuzes

- We zijn alert op misstanden in huisvesting, onderbetaling, lange rijtijden en erbarmelijke werkomstandigheden van arbeidsmigranten. In samenwerking met de arbeidsinspectie, justitie en vakbonden pakken we deze uitbuiting door malafide uitzendbureaus, werkgevers en huisjesmelkers keihard aan.
- Huisvesting van arbeidsmigranten is te vaak te slecht en te duur door de afhankelijkheid van de werkgever. In onze gemeente handhaven wij hierop.

Spoor en Seppe (vliegveld)

Onze keuzes

- PvdA-GroenLinks Halderberge is tegen het vervoeren van gevaarlijke stoffen en de toename van het aantal goederenwagens dat over het spoor gaat in onze gemeente. Wat ons betreft is de veiligheid van onze inwoners van het grootste belang. Ook willen we niet dat onze gemeente onevenredig veel overlast door geluid en trillingen krijgt, maar ook bijvoorbeeld door spoorwegovergangen die nog vaker dicht zullen zijn. Wij zijn daarom voorstander van alternatieve spoorlijnen die niet dwars door woonkernen gaan.
- Breda International Airport (vliegveld Seppe) moet innoveren en milieuvriendelijk worden. Wat ons betreft geen uitbreiding van het bedrijventerrein op het vliegveld. Ook zijn wij tegen verruiming van het bestemmingsplan om niet luchtvaart gerelateerde bedrijvigheid toe te staan op het bedrijventerrein. We hebben genoeg ruimte op andere bedrijventerreinen in onze en de ons omringende gemeenten. Ook voorzien wij, als we dit wel zouden toestaan, veel meer verkeersbewegingen rondom het vliegveld wat de leefbaarheid van Bosschenhoofd niet ten goede komt. Ook vinden wij dat geluidsoverlast door zwaar luchtverkeer zoveel mogelijk voorkomen moet worden.

Dienstverlening en Participatie

De gemeente speelt een sleutelrol binnen de samenleving en heeft daarmee een enorme impact op het dagelijks leven van veel inwoners. Binnen deze sleutelrol heeft de gemeente een verantwoordelijkheid richting haar inwoners. PvdA-GroenLinks Halderberge wil deze dienstverlenende rol weer in het voordeel van inwoners laten werken. Wij willen een nieuwe bestuurscultuur in Halderberge: luisteren naar de behoeften en wensen van inwoners en samen bekijken welke mogelijkheden er zijn om aan die behoeften te voldoen. De gemeentelijke organisatie is haar eigen ambassadeur, met dienstbaarheid richting inwoners en ambitie voor de toekomst als credo.

Burgerparticipatie is belangrijk. Inwoners weten vaak zelf het beste wat er in hun eigen omgeving speelt en welke oplossingen er mogelijk zijn. De gemeente is daarom toegankelijk en benaderbaar voor al onze inwoners. We luisteren naar ervaringsdeskundigen en nemen hun aanbevelingen mee bij het verbeteren van de uitvoer van onze gemeentelijke taken. Daarbij is voor ons het algemeen belang altijd leidend. We zorgen ervoor dat alle inwoners, niet alleen die met de grootste mond, worden gehoord en zijn ons ervan bewust dat niet iedere groep zich even actief in inwonersinitiatieven roert.

De gemeente moet vanuit haar verantwoordelijke sleutelrol weer ten dienste van inwoners komen te staan. Of het nou gaat om het kappen van bomen of het serieus behandelen van klachten van omwonenden, vragen, adviezen en klachten vanuit inwoners moeten worden gehoord en behandeld.

Vergroten van de zeggenschap van inwoners

Onze keuzes

- ▶ **Inspraak en betrokkenheid bij de lokale besluitvorming zijn belangrijk.** Daarom is alle informatie die mensen opvragen in principe openbaar. Als inwoners en/of journalisten een beroep willen doen op de WOB, dan wordt dat verzoek altijd binnen de wettelijke termijn behandeld. De gemeenteraad krijgt jaarlijks een overzicht van de WOB-verzoeken en de wijze van afhandeling.
- ▶ **Dienstverlening voor inwoners, geen participatie ten dienste van de gemeente.** De gemeente moet vanuit haar verantwoordelijke sleutelrol weer ten dienste van inwoners komen te staan.
- ▶ **Daarom stellen we een panel in waarin mensen, die gebruik maken van een gemeentelijke regeling in het sociaal domein, vertegenwoordigd zijn om het gemeentelijk beleid en de uitvoering ervan beter te maken.**
- ▶ **We staan als PvdA-GroenLinks Halderberge midden in de samenleving, zijn voor al onze inwoners benaderbaar en geloven in de kracht van het ombudswerk.** Daarom zorgen we dat iedere inwoner met zijn of haar zorgen bij ons terecht kan.
- ▶ **Onze gemeente is zorgvuldig waar het gaat om de bescherming van privacy en de gegevens van haar inwoners.** Bij aanbestedingen en subsidie weegt privacy mee. We zijn terughoudend bij het willekeurig data verzamelen in de openbare ruimte. De data stellen we niet beschikbaar voor oneigenlijke doelen.

Ruimte voor inwonersinitiatieven

Onze keuzes

- ▶ Als gemeente is de houding niet meer 'kan niet, mag niet', maar 'waar en hoe kunnen we helpen'.
- ▶ We moedigen initiatieven van inwoners, samenstichtingen en andere groepen die de sociale cohesie in een dorp vergroten, de leefomgeving vergroenen of energievoorziening verduurzamen, aan.
- ▶ Inspraak/advies/voorstellen/vragen van samenstichtingen uit onze gemeente nemen we altijd serieus en niet alleen als het in het straatje van de gemeente past, maar juist ook als dat niet zo is. Samenstichtingen zien wij als een grote toegevoegde waarde omdat zij vaak een grote groep inwoners vertegenwoordigen.
- ▶ Initiatieven van inwoners steunen we alleen als ze breed gedragen worden. We willen voorkomen dat een mondige minderheid ten koste van een grote groep inwoners met gemeenschapsgeld haar zin doordrijft.

Versterken van de raad

Onze keuzes

- ▶ Een beetje integriteit bestaat niet. We zijn daarom open over onze nevenfuncties en onthouden ons van stemming als (de schijn van) belangenverstrengeling op de loer ligt.
- ▶ Inwoners krijgen de mogelijkheid om een onderwerp op de raadsagenda te zetten. Voor dit burgerinitiatief moeten ze 250 handtekeningen verzamelen.
- ▶ Onze gemeente krijgt een referendumverordening, waarin we helder vaststellen onder welke voorwaarden een raadgevend referendum georganiseerd kan worden en wat er met de uitslag van het referendum zal gebeuren.
- ▶ Onze gemeente krijgt een jongerenraad, zodat ook deze groep gehoord wordt. De jongerenraad wordt ondersteund door de griffie.

Niet het budget, maar onze inwoners centraal

Onze keuzes

- ▶ Bij elke financiële beslissing kijken we eerst naar probleem en urgentie. Niet het budget staat centraal, maar de maatschappelijke bijdrage die we ermee leveren.
- ▶ Het geld, dat wij van het Rijk krijgen, is niet altijd voldoende om te doen wat nodig is. Zorgen dat we de taken kunnen uitvoeren binnen het beschikbare budget is een mooi streven, maar is geen doel op zich. We bezuinigen niet als dat betekent dat mensen niet de ondersteuning of zorg krijgen, die ze nodig hebben.
- ▶ De gemeente is geen bedrijf dat gericht is op winstmaximalisatie of geld overhouden. De uitvoering van beleid op een maatschappelijk meer verantwoorde wijze mag meer geld kosten dan de goedkoopste, maar minder wenselijke oplossing.